

ΠΑΝΔΩΡΑ

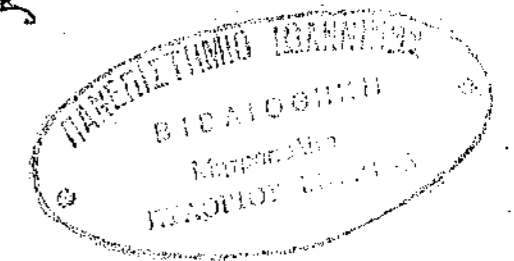
ΣΥΝΕΦΑΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

—1863—

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1862 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1863.

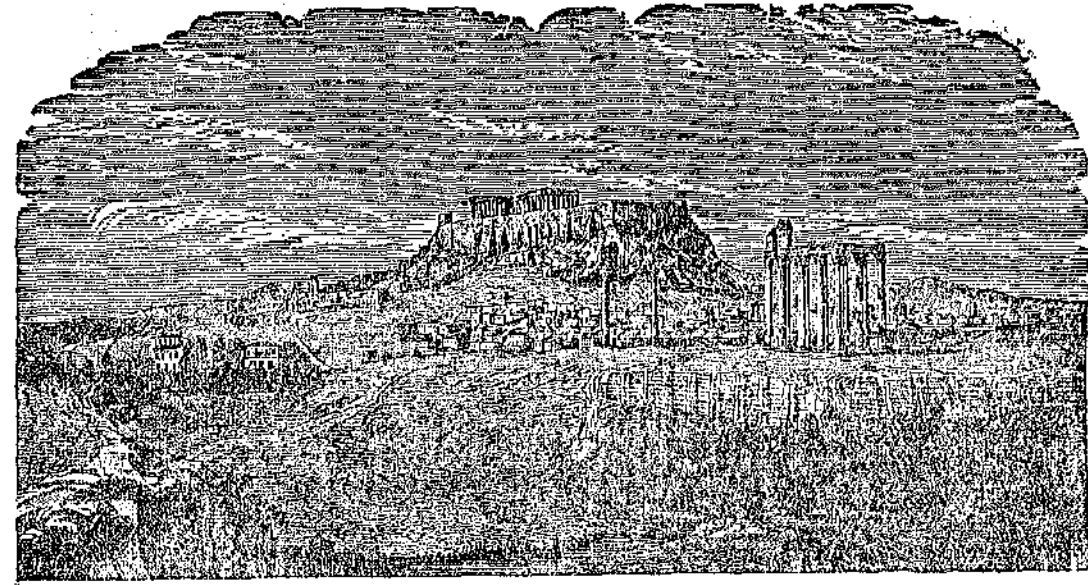

ΑΘΗΝΗΣΙΝ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ.

(Ὅδὸς Πειραιῶς.)

1863.

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, 1863.

ΤΟΜΟΣ ΙΓ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 307.

ΠΕΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΒΟΝΔΙΟΛΗΣ (1).

Πέτρος Αντώνιος ὁ Βονδιόλης ἐγεννήθη ἐν Κερκίρα τὸ 1765 ἔτος ἐξ Ἰακώβου Βονδιόλη καὶ Κλάρας Μαρσίλα, ὅτε ἡ ἀτυχὴς αὕτη πόλις, καὶ τοὶ τῆς Βενετικῆς Ἀνατολῆς πρωτεύουσα, οὐδὲν μέσον πρὸς ἀνατροφὴν τοῦ νοσὸς τῶν νέων παρέχουσα, ἔβλεπε τὰ κρυφὰ ἐκεῖνα φυτὰ μόλις βλαστῆσαντα, μαραινόμενα καὶ οὐδέποτε ἀνοῦντα. Ἐκ τῶν περιεργότερων ἀλλὰ καὶ σπανιωτέρων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως φαινομένων, εἶναι καὶ τὸ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες ἀξάνουσι διάφοροι, ἢ μᾶλλον, ἐναντίον τῶν περὶ αὐτοῦ, ὥστε ἔργον τῶν ἰδίων χειρῶν μᾶλλον ἢ τῶν χρόνων καὶ τῆς χώρας αὐτῶν ἔπρεπε ν' ἀποκαλῶνται. Οὗτοι διαψεύδουσι κατὰ πάντα τὴν περίφημον τοῦ Ὁρατίου ῥῆσιν: *fortes creantur fortibus et bonis*, κτλ. Ἐκ τῶν σπανίων τούτων ὑπῆρξε καὶ ὁ ἡμέτερος Βονδιόλης, ὅστις ἐξ ἀπαλῶν ἐνύχων ἐξηκόντισε μικρὰν ἀκτίνα προμηνύουσαν τὴν μέλουσαν αὐτοῦ λάμψιν. Μετὰ τὰς πρώτας καὶ ἰδιωτικὰς μελέτας, εἰς τὰς ὁποίας ἀκαμάτως ἐπέδωθη, κατενόησεν ὅτι τὰ πάντα ὀλιγίστην εἶχον ἀξίαν, δι-

(α) Τὸ ἀνὰ χεῖρας ἄρθρον, τὸ ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ Μαρίου Πιέρη Ἰταλιστὶ συγγραφὴν καὶ ἐπανειλημμένως ἐν Ἰταλίᾳ ἐκδοθὲν, ἐξελληνίζομεν, εὐελπιστοῦντες ὅτι εὐχαρίστως ἔσται ἀναγνωσθῆναι ὑπὸ τῶν ὁμαγενῶν.

παρ' οὐδὲν τιθέμενος τὴν τε πατρίδα καὶ τὴν οἰογένειαν, καὶ εἰς τὰς τῆς πενίας προσβολὰς ἀδίσταστος, δὲν ἐθαλασσοπῶρει ἵνα μεταβῆ ἐκεῖ, ἐνθα ἡ σοφία εὐχαρίστως εἰς τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς παρεδίδοτο. Διὸ διέτριψεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς Πατάριον, ἐνδοξος φοιτητὴς γενόμενος τοῦ τε Πανεπιστημίου καὶ τῆς Ἀκαδημίας: διὰ τῶν συγγῶν προκόντων τοῦ νοσὸς αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον εἶχον ἐνσχίσαι μελέται ἐμβριθεῖς, καὶ μάλιστα περὶ τὴν ἱατρικὴν, ἣν εἶχον ἐκλέξει ὡς ἑλληνὴν συμβῆναι, πρὸς δὲ καὶ δι' εὐπροσκαγορίας, τοσοῦτω ἠγκνήθη καὶ ἐτιμῆτο ὑπὸ τῶν συμμαθητῶν καὶ διδασκάλων, ὥστε εἰς ἐκ τῶν τελευταίων τούτων, ὁ κλεινότερος, τούτεστι Μελχιῶρ ὁ Καισαριώτης, δὲν ἀπαξίωσε νὰ τὸν ἐνομάσῃ *πρωτότακτον* αὐτοῦ υἱόν. Τὴν 1 Ἰουλίου 1789 ἐστέφθη διδάκτωρ: ἀλλὰ τοῦτο ἀντὶ νὰ μετριάσῃ, ὡς συνήθως τοῖς πλείστοις νέοις συμβαίνει, τὸν πρὸς τὴν σπουδὴν ἐρωτάτου, ἔτι μᾶλλον ἐξωπύρηνσεν αὐτὸν ὑπαγορεύσας αὐτῷ τῶς ὥρας ἱατρικὰς τε καὶ φυσικὰς διατριβὰς, ἐν αἷς διαπρέπει ἢ περὶ Βορείου Σέλατος, ἢ τὰ μέγιστα εὐαρσετήσασα τῷ μεγάλῳ Βόλτᾳ, ὅστις μετέπειτα κατεχώρισεν αὐτὴν μετὰ σημειώσεων εἰς τὴν Φυσικο-ἱατρικὴν τοῦ Καθηγητοῦ Βρουνατέλη ἐφημερίδα. Τὰς ἐποουσιώδεις ταύτας μελέτας, καὶ τὰς τῶν Καλῶν Γραμμάτων, αἵτινες κατ' ἀρχὰς ἐμετρίαζον ἐν αὐτῷ τὴν τῶν ἐπιστημῶν αὐστη-

ρότητα, παρεμέλησε μετά ταύτα, δύναμαι να είπω άχρηστοίς, ο Βονδιόλης, νομίζων ότι πάσα εις αυτός άφιερουμένη ώρα ήτον άπιστία διαπραττομένη κατά της προσφιλοστάτης αυτού επιστήμης, την όποιαν εξήσκησε πρώτον εις Βενετίαν, και μετέπειτα, διαταγή της Βενετικής Κυβερνήσεως, εις Μοντόνν της Ιστρίας, και μετά ταύτα εν νέου εις Βενετίαν, ένθα ο εθόνος, προήβεις υπό των προύδων του, ουδέ υπό των άρετών και της των τρόπων αυτού προσήκεις άποπλισθείς, τας συνήθεις έπεσεύρασε τέχναις, αίντες όμως εις ουδέν τι άλλο συνέτειναν, ειμή εις τή να λαμπρόνουν έτι μάλλον τή όνομά του. Μετά τινά έτη, μη άνωφελώς διά τε τήν ύπόληψιν και τήν του Βονδιόλη τύχην παρελθόντα, μετέβη εις Κωνσταντινούπολιν προς ύπηρεσίαν του Βασιλου ή Πρέσβειος της Βενετίας, Φραγκίσκου Βενδραμίνι' ούτε ένταύθα αί Ιατρικαί αυτού Οργανισμοί έκεινον τή φήμη άγνωστοί.

Συμβάλλουσι γεγονότα τινά εν τώ κρίσμα, έξ των οι των μαθηματικών ψυχολόγοι, και αί των φιλοσόφων ισχυραί ψυχή, άδύνατον τρόπον τινά να μη ταράττωνται ή συγκινώνται' ύπάρχουσι δε έλπίδες, ύποσχέσεις, αίντες ειδός τι γενναίως ευνουχίζεις και πατρίας ώφελείας άποπνέουσαι, διαθύπουσαι τέλος και οίανδήποτε ευγενή και τιμίαν ψυχήν καταγοητεύουσι. Τοιαύτα ύπέρησαν κατ' εκείνην τήν εποχήν αί ύποσχέσεις ελευθερίας τε και ευημερίας, αίντες, από της Γαλλίας προερχόμενοι, άφ' ου διεβήσαν τας Άλπεις και τήν θάλασσαν, εις τήν άτυχή άφίκοιντο Κέρκυραν. Ο Βονδιόλης, ψυχή ένθερμος και ευγενής, ψυχή εν λόγω έλληνική, δεν εκώφευσεν εις τας φωνάς εκείνας, αίντες προσεκάλουν αυτόν να βοηθήσῃ, να βελτιώσῃ και να ευεργετήσῃ τήν πατρίδα διά της ευφυίας αυτού και παιδείας' ουδεν έδραμεν εις Κέρκυραν' και ποτέ μεταξυ της νέας τούτης Δημοκρατίας και του των πνευμάτων άνανδρασμού, δεν ύψώθη φωνή μεμφομένη αυτό, τας πρωτίστως και πλέον επισφαλείς θέσεις κατασχόντι, ή άθελύτων κερδών άπληστίαν, ή ιδιωτικάς έδικαιώσεις, ή τήν φοίτην της λεγομένης Τρομοκρατίας, ή τήν ελαχίστην κατά της δικαιοσύνης και της τιμιότητος πράξιν' άπειραντίας έπήνεσαν άπαντες αυτόν επί εναντίω μετροφροσύνη και άδικαίπτω φιλαγαθία. Δεν δύναμαι έρα άλλο πταίσμα εις αυτόν να προσάψω, κατά τήν τοσοούσον δυσχερή εκείνην περίπτωσιν, ειμή τή όστι έγκατέλιπε τήν πατρίδα μετά των γαλλικών στρατευμάτων, ως αν ή καθυρά αυτού συνείδησις μη ήρει να εξασφαλίση αυτόν και καθησυχάση τούς ελίγον δικαίους φόβους του. Άλλ' ευτυχώς, τοιουτοτρόπως προσφερόμενος, καλλιώτερον ύπηρετεί τήν φήμην του, ήτις εν τή πατρίδι δεν ήθελε δυνηθί μετ' όλης της ισχύος της ν' αναπτερωθί. Εις χώραν,

οία ή Γαλλία, και καθ' εν καιρόν οι έφ' Ικανότητι διαπρέποντες, δεν έγκατελείποντο εις τή σκότος και εις τήν άργίαν, άδύνατον ήτο να παρεμεληθί και να μη εκτιμηθί ο Βονδιόλης. Τωότι, άπαντες οι των Παρισίων λόγιοι συνέδραμον να τιμηθώσι και τέρφωσιν αυτόν τόν ελίγον ένθεμον έντα' μετ' ου πολύ δε έδειχθη άξιος τοιαύτης τιμής, άρχίζων από της ίάσεως του συμμετοχίου και συμπολίτου αυτού Κομ. Άνδρου Σαρδίνκ, του υπό τοσοούτον βαρείας νόσου προσβληθέντος, ώστε ο επιφανής Πορτάλ, άφου γενναίως τήν θεράπειαν άνεδέχθη, άπηλιτισμένος άπεσέρθη. Μετά τήν του Μαρζέγκου μάχην, συγκαταλεχθείς μεταξυ των του γαλλικού στρατού Ιατρών, κατέβη μετ' αυτού εις Ιταλίαν, και όλος τας έπαρχίας εκείνας περιηγήθη, καταλείπων πανταχού ένδοξον φήμην παιδείας τε και χρηστοφείας' μαρτυρού, τή 1803, διορισθείς Καθηγητής της Ιατρικής ύλης εν τή της Βονωνίας Πανεπιστημίου, απέλαυσεν άναπαύσιν των κρίσεων του βραδείων, και τήν ενεργητικήν εκείνην ήσυχίαν, τήν όποιαν ύπερ πάσαν άλλην λαμπροτέρην έπόθει τύχην. Τίνι τρόπον δε εξεπλήρωσε τή άουτου καθήκον, μαρτυρούσιν οι Βονωνιοί, αίντες πολυπληθείς συνέβησαν ύπως άνοσοσθώσι και έπευφημήσωσιν αυτόν, αν και, πεπαιδευμένοι και νουνηγείς ως είναι, εύκόλως υπό των χυδαίων ή άθεμελιώτων φημών δεν δελεάζονται. Η Βονωνία ύπέρησε, ούτως είπειν, τή θέατρον όλων των ευτυχημάτων του. Ένθω παρεδίδεν ένταύθα τή λίαν έπευφημούμενā περί Ιατρικής ύλης μαθήματα, διορίσθη συνεταίρος της τεσσαρακονταμελούς Ιταλικής Έταιρίας' ένταύθα τή άπεστάλη τή παράσημον του σιδηρού Στεφάνου' ένταύθα περιπλέον έλαβε τήν πρόσκλησιν ή διαταγήν να μεταβή εις Πατάυον να μεταδώσῃ κίνησιν και νέον πνεύμα εις τήν του Πανεπιστημίου εκείνου Κλινικήν Ιατρικήν. Άλλ' ή καθέδρα αύτη, εις αυτόν ύπερ πάσαν άλλην άρμόζουσα, και καθημερινήν γύμνασιν εις τε τήν ευφυίαν και παιδείαν αυτού παρέχουσα, ή καθέδρα αύτη, ήπου ώφειλε, κατά τήν γενικήν προσδοκίαν, τας πλέον άμαράντους δάφνας να συλλέξῃ, μετά δύο μόνον έτη, ένεκα άώρου και αϊφνιδίου θανάτου, εσχόλασεν φαίνεται ότι ή φύσις, άφου κατέβαλεν ύλης τας φροντίδας αυτής προς μόρφωσιν της τε ψυχής και του νοός του Βονδιόλη, δεν ύπέρησε μετά ταύτα έπίσης πρόθυμος και κατά τή λοιπά, λησμονούσα (ύπερ χείριστον) να τή διορήσῃ τόν μακάριον εκείνον σπινθήρα της ζωής, έννευ του όποιου εν τώ σοφώ μαρτύρεται ή ούρανια άκτίς, και αί μακραί μελέται δυσάρεστοι αποβαίνουσι, τούτέστι τήν υγείαν. Καί ποιν ή φλόκη εις τήν άνδρικήν ήλικίαν υπό συνέχους άσθματος έταλαιπωρείτο, και σχεδόν κατεβασάνιζετο υπό υπερβολικού και νοσώδους πάχους, και πε-

ροδικής αίμοπτυσίας. Ουδόλως ήπατάτο περί της κράσεώς του, και πολλάκις τόν ήκούσαμεν βραχείων ζών ενταύ προμηώνοντα. Τό προμήνημα έπραγματοποιήθη λίαν προώρως, δηλαδή τήν 10 Σεπτεμβρίου 1808, έτε εύρίσκετο εν Βονωνία μετά των άλλων εκλογέων της των λογίων Συνόδου, της ένταύθα διαταγή του Ναπολέοντος συναθροισθείσης προς εκλογήν των Γερουσιαστών. Τοιουτοτρόπως τή του Παταύου Πανεπιστημίου σχεδόν μόλις είδεν εν νέου μετά μεγίστης ευχαριστήσεως εν τούς κόλποις του τή άρχαίον και χρηστόθεος αυτού τέκνον και τή άπένεμεν άνταξίαν και έντιμον θέσιν, άπόλεσεν αυτό εν τή πλήρει της ευφυίας ώριμότητι, χωρίς να έχῃ προς παρεγορίαν της λύτης του ούτε τή προσφιλή έκείνα λείψονα, τή όποιον εις τήν αντίζηλον Βονωνίαν ήυδόκησεν ο ούρανος να διορήσῃ.

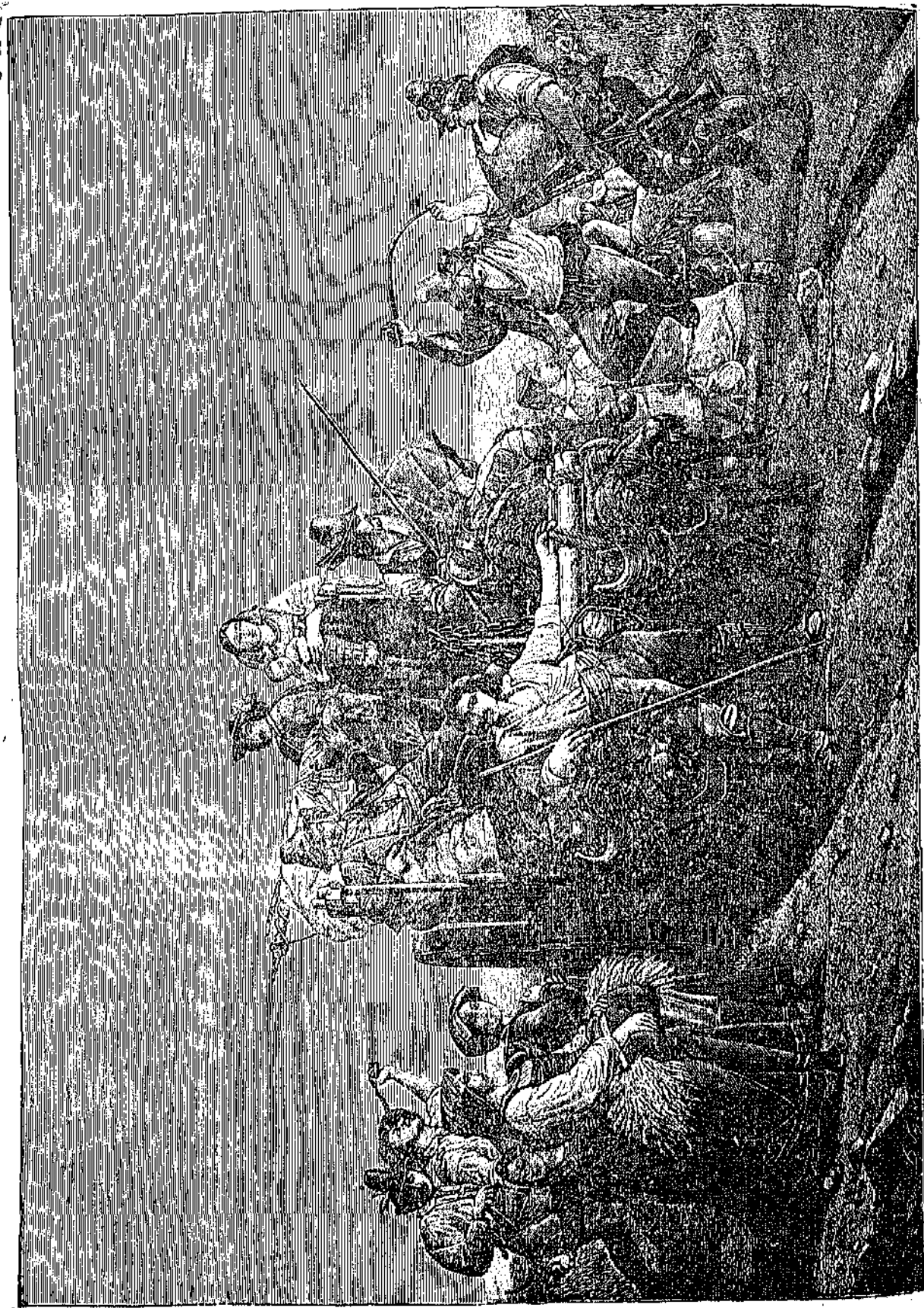
Τού Βονδιόλη προς Κύριον άποδημήσαντος εις ήλικίαν τεσσαράκοντα τριών έτών, ήθελε κατανήσει μακρηγορία ή άπαρήμησης των ώραίων συγγραμμάτων και των κενοφανούς και εύρείας επινοίας γεμόνων πονημάτων, όσα κατέλιπον άτελή ή έσκιαγραφημένα, ή μόνον εν τώ νψ αυτού εσχδιασμένα' εν οις άπασιν συχνότατα άναφαίνονται οι βαθείς σκοποι, ή τε ισχύς και ή γονιμότης της ευφυίας και οι σπόροι νέας και έποφελοϋς μαθήσεως, όσους συνήθως πανταχού διεσπείρε, και οίντες ήσαν τή θεμελικα περιφανούς οικοδομήματος, εις τή όποιον από τινος χρόνου ο Βονδιόλης κατεργάετο. Άλλ' ο μη ίδών τόν Βονδιόλην παρά τή των άσθενών κλίνη, δεν έγνώρισεν τόν τού άληθοϋς Ιατροϋ τύπον. Τή έντι, ή τού άσθενούς κλίνη είναι τή πεδίον ένθα ο Ιατρός τή άουτου μαρτυρεί Ικανότητα, και ένθα ο σεβαστός χαρακτήρ' και ο ούράνιος αυτού προσορισμός προδήλως άναδεικνύονται. Ένταύθα παραφυλάττει κατασκοπεύων τήν του έχθρου πορείαν, και εξ ώχρηάσεως, εξ αϊφνιδίου ερυθρίασεως, εκ βλέμματος, εξ εδουμοϋ του άσθενούς κατορθώνει ένιοτε να ανακαλύψῃ τήν της νόσου έδραν, και έτοιμάζεται να καταπολεμήσῃ αύτην. Οθεν έκαστος δύναται εύκόλως να φαντασθί πόσα πολυπληθή επιβεβαιωθέντα γεγονότα, πόση άκριβεια πειραμάτων, ποία έτοιμότης άντιλήψεως, ποία φιλοσοφική άγχίνοια και ποία βθεεία του τε φυσικού και ήθικου ανθρώπου γνώσει, εν τώ Ικανώ κλινικώ άπαιτούνται' πρόσθε τήν τε άφοσίαν και καρτερίαν, άννευ της ψυχρής άπαθείας, της τοσοούτον εις οίονδήποτε άπαρσεκούσης, και πρό πάντων εις τήν των ταλαιπώρων άσθενών λεπτήν ευαισθησίαν' ουδέ πρέπει να στεφῃται της επαγωγού και καταπειστικής ευγλωττίας, της ισχυρούσης τας κατεσπαργημένας εκείνας ψυχάς να περιθάλψῃ και να παραμυθήσῃ αυτές διά της έλπίδος, ήτις είναι τή ενεργητικώτερον και συχνάκις τή μόνον

φαρμακον τή όποιον δύναται ο Ιατρός εις τόν άσθενή να χορηγήσῃ.

Τοιαύτα προτερήματα άτινα άπαντα ο Βονδιόλης εκέκτητο, συνέτειναν εις τή να πλάσωσιν εν αυτό λίαν προώρως τή εξαίσιώτερον αυτών, καθότι έλα εις αυτό περιλαμβάνονται, τήν Ιατρικήν τούτέστιν οξύνουσαν, ήτις τόν έχον Ιατρών διακρίνει από του κοινου, και συνίσταται εις τήν δεξιότητα του να διαγινώσκῃ εκ πρώτης άφετηρίας τήν φύσιν της νόσου, και να προμηνή τας τε προόδους και συνεπίεις αυτής. Μ' όλα ταύτα τή λαμπρά φυσικά τε και προσκτιτά προτερήματα, ο Βονδιόλης δεν ήδύνατο εισέτι να παραστήσῃ εν έαυτώ τήν του άληθοϋς Ιατροϋ εικόνα, αν τή έλειπε τή υπερτεροϋν και κορυφόνον άπαντα, και άννευ του όποιου ο Ιατρός ήμπορεί να καταστή άντι εύεργέτου του άνθρωπίνου γένους, ληστής και δολοφόνος αυτού, δηλαδή ή χρηστότης. Η άρετή αύτη, ή τοσοούτον άναγκασία εις τόν μεταξυ των όμοίων του ζώντα, άποκαθίσταται εξόχως τοιαύτη εις τόν παρ' αυτού εξασκούντα τήν θείαν επιστήμην, άφ' ής εκχρυσώνεται ή ζωή και ο θάνατος, αί έλπίδες και αί παρεγορίαι των ανθρώπων' και αύτη τήν πρώτην κατέχε θέσιν εις τήν του Βονδιόλη ψυχήν. Αύτη τόν προσήλονο νυχθημερόν εις τήν των κινδυνευόντων άσθενών κλίνην' αύτη τή ένέπνεε τήν γενναίαν άφιλοκέρδειαν, τήν Ιεράν φιλανθρωπίαν, ήτις μετ' ίσης προθυμίας ώδήγει αυτόν εις τε τας των πτωχών καλύθας και εις τή μέγαρον των πλουσίων' ή αύτη χρηστότης τόν παρεκλούθει εις Βονωνίαν και Παταύον, και ουδέποτε τή επέτρεπε να διακόψῃ, μ' ύλην τήν φιλασθένειάν του, τή συνέχειαν των περιφήμων αυτου παραδόσεων, αίντες υπό των άκροατών του έθαυμάζοντο' ή αύτη χρηστότης, τέλος, τή άπηγόρευσε να προσκολληθί εις τι σύστημα, και ώθησεν αυτόν άπαντα ταύτα να χλευάζῃ, ένθω συνήθως έλεγεν ότι εις τή Ιατρικήν δεν δύναται να ύπάρχῃ σύστημα. Τοιουτοτρόπως οι γνωρίζαντες τόν Βονδιόλην, και μετ' αυτου συχρητισθέντες, δύναται να διαβεβαιώσωσιν ότι επέρρωτο έτερος Έλλην να παράσχῃ κατά τούς χρόνους μας τόν του έντελοϋ Ιατροϋ τύπον, ως κατά τούς άρχαίους είχε παράσχῃ αυτόν ο θεός πατήρ Ιπποκράτης. Οπερ θαυμασιώτερον εις τόν Κερκυραίον, ένν σκεφθώμεν τόν βραχυχρόνιον βίον, τούς ένεκα των περιστάσεων περισπασμούς και τήν νοσεράν κρῆσιν του. Άξιος λοιπόν άναδεικνύεται της έποίας απολαύει φήμης, και περισσοτέρας εισέτι, ήν ουτε ή του χρόνου παρελεύσεις, ουτε ή των διαφόρων δοξασιών διαδοχή θέλου δυνηθί να ελαττώσωσιν.

Έν Κερκύρα.

ΒΕΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ.

Οι Θεριστάι.

ΟΙ ΘΕΡΙΣΤΑΙ.

Οι Θεριστάι, ἔργον ἐν τῶν ἀρίστων τοῦ Γάλλου Λεοπόλδου Ροβέρτου « διήγειραν, λέγει ὁ Κάρλος Λενορμάν (1), ἐνθουσιασμένον κατ' ἐμὲ ἀπαράμιλλον. Εἶδον γέροντας ζωγράφους, ἀριστεύσαντας τῆς Ἀκαδημίας μαθητὰς, ἄνδρας εἰσπνεύσαντας ὡς αὐτὸς τὸ δηλητήριο τῆς ἐπιτυχίας καὶ τῆς φήμης, κλαίοντας ὑπὸ θαυμασμοῦ πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ροβέρτου. Ἡ κοινὴ γνώμη ἐφάνη γενναία καὶ εὐκρινής· ἀλλὰ, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ καθάρτητι ἐμμένων ὁ Ροβέρτος, ἠδυνάτει νὰ ὑποφέρει τὸ βῆρος αὐτῆς. Μετ' οὐ πολὺ οἱ ἔπανοι ἐξεφράζοντο καὶ ἀμέτρως καὶ ἀπειροκάλως, καὶ ὁ ταπεινὸς μιμητὴς τῶν οἰκιακῶν σκηνῶν ἐπέθη ὑπὲρ τοὺς διερμηνεύσαντας τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ποίησιν. Πῶς ν' ἀποκριθῆ εἰς τὸ εἶξῃ εἰς προσδοκίαν προδήλως ὑπερβολικῆς; πῶς νὰ μὴ καταβῆ μετὰ τοὺς Θεριστάς; καὶ δύνανται τίς νὰ καταβῆ χωρὶς νὰ πέσῃ; » Οἱ Θεριστάι ὑπῆρξαν λοιπὸν ἐποχὴ ἀληθῆς τοῦ βίου τοῦ Λεοπόλδου, καὶ ἂν δὲν ὑπῆρξαν τὸ ἄριστον τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὡς ἐντέλεια τέχνης, κατέστησαν ἕως ὑπὲρ πάντα γνωστοί, καὶ θαυμάζονται νῦν δικαίως, ἀφοῦ πρῶτον ὑπερμέτρως ἐξυψώθησαν.

Τοῦ πίνακος τούτου τὸ ὅλον θαυμάσιον· ἀδύνατον νὰ συγκεντρώσῃ τις ἐπιτηδειότερον τὴν προσηχὴν τοῦ θεατοῦ ἐπὶ τοῦ κυρίου ἀντικειμένου. Ἀλλ' ὁ ζωγράφος, προσηλωμένος ὅλος εἰς τὴν συγκράτησιν τοῦ ὅλου, ἐφάνη πως ἀσθενὴς περὶ τὰ καθέκαστα, ἐκεῖνος ὁ τοσάκις εἰς παράδοξον τέχνης ὕψος ἐξυψώθη.

Τὸν βίον τοῦ Λεοπόλδου, βίον τῶ ὄντι ρομαντικόν, ἔγραψεν ἄλλος τῆς τέχνης διδάσκαλος καὶ θεατῆς ὁ Κ. Στέφανος Δελεκλύζιος, καὶ ἐν αὐτῷ μετὰ συγκινήσεως ἀναγνώσκεις τὸ δραματικὸν τέλος τοῦ ζωγράφου, αὐτοκτονήσαντος δι' ἀτυχή ἔρωτα τῷ 1835. Ἐγεννήθη δὲ ἐν Ἑλβετία, ἐδιδάχθη ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ Γεράρδου καὶ τοῦ Δαυὶδ καὶ, τελειοποιήσας ἐν Ἰταλίᾳ τὴν λαμπρὰν τέχνην, ἐξωγράφησεν ἐκεῖ τοὺς πλείστους τῶν πινάκων. Θαυμαστικῶς διέκρινε τὴν ἀρχαίαν φυσιογνωμίαν παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς καὶ «ἐάν, λέγει ὁ αὐτὸς Λενορμάν (2), θέλη τις νὰ ἐννοήσῃ τὸ ἰδανικὸν τῶν Ἑλλήνων, οὐδένα γνωρίζω βεβαιότερον ὁδηγὸν πρὸς ἐξαγωγήν τελειοτέρου συμπεράσματος ἐν τῇ αἰσθητικῇ.»

Σ.

(1) *Beaux-Arts et Voyages*. T. I. Léopold Robert.
(2) *Αὐτόθι*.

ΕΘΙΜΑ

τῶν ἐν Λέσβῳ γάμων.

Ἐνῶ σήμερον ἡ ἀθώα καὶ ἀγνή κόρη τῆς Λέσβου τέρπεται καὶ τραγοῦδῃ εἰς τὰς ἐξοχὰς, συλλέγουσα ἄνθη καὶ τὰς εὐόσμους σταφυλὰς τῆς ἀμπέλου δρέπουσα, αἴφρον παρ' ἐλπίδα κλείεται ἡ μάλλον φυλακίζεται ὑπὸ τῶν γονέων τῆς ἐντὸς τῆς οἰκίας, χάνει τὰ ὄρατα ἀθύρημά της, καὶ οὐδ' ὑπάγει πλέον κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἕπως κανοναρχήσῃ καὶ τὴν πολυποικίλον αὐτῆς καλύπτραν δείξῃ. Οἱ φανατικοὶ γονεῖς ἀπαγορεύουσι αὐτῇ τὴν ἐκ τῆς οἰκίας ἐξοδόν, ἐπὶ λόγῳ ὅτι πρέπει τοῦ λοιποῦ νὰ μάθῃ καὶ τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν, καὶ νὰ ἐνασχοληθῇ εἰς ἔργα ὠφελιμώτερα, διότι ἐμεγάλωσε. Δὲν τρομάζει ὅμως ἡ νεᾶνις τὴν καταδίκην τῆς ἀκούουσα, διότι ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν ἀνέμενον αὐτὴν δι' ἐνὸς δὲ λεπτοῦ ἐρυθρήματος ἐπὶ τῶν παρειῶν της, δεικνύει ὅτι πείθεται καὶ συναινεῖ εἰς ταῦτα. Ἐνόησεν ὅτι πρόκειται περὶ τῶν ἀρραβῶνων της.

Ἀλλὰ ποῖοι παλμοὶ καὶ φόβοι τότε εἰς τὴν καρδίαν της; ποῖαι ἐλπίδες καὶ πόθοι εἰς τὰ στήθη της; Τώρα μὲν τίχεται καὶ θλιγγίθῃ, διότι φοβείται μὴ ἐνώσωσιν αὐτὴν μὲ ὄντινα αὐτὴ δὲν θέλει καὶ δὲν ἀρέσει, τώρα δὲ κλαίει καὶ ἀδημονεῖ διότι ὁ ἐνδύμυχος ἐρωμένος της δὲν συμβιβάζεται μετὰ τῶν γονέων της ὡς πρὸς τὴν προικοδοσίαν, τώρα δὲ μέμφεται καὶ τὸν Θεόν, διότι δὲν ἐγεννήθη ἡ ὠραιότερα καὶ πλουσιώτερα ἀπασῶν. Ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι τούτοις αἱ κόραι τῆς Λέσβου οὐδ' ἐρωτῶνται κἄν κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ μελλονόμενου· τὸ πᾶν ἀπὸ τῆς θέλησιν καὶ ἐπιταγῆν τῶν γονέων ἐξαρτᾶται, καὶ εἰς αὐτοὺς αὐταὶ τυφλῶς πρέπει νὰ ὑπακούωσι, διότι ἄλλως στιγματίζονται καὶ καταφρονοῦνται, πρὸ πάντων· δὲ διότι τὸ παρὰ τὴν γνώμην καὶ τὴν θέλησιν τῶν γονέων συναίεσιον, ὡς παράνομον καὶ ἀνόσιον καὶ πρόξενον μεγάλων δυστυχιῶν θεωρεῖται. Καὶ παρ' αὐτοῖς δὲ ταῖς ἀρχαίαις οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα (ἴδε Εὐριπ. Ἀνδρομ. 987. Πανδ. τόμ. Θ' φυλ. ΣΙΔ' σελ. 509). Ὄθεν καὶ ἡ Ἥρῳ ἔλεγεν εἰς τὸν Λέανδρον (στίχ. 179)

« Ἀμφαδὸν οὐ δυνάμεθα γάμοις ὁλοιοῖσι πελάσαι
οὐ γὰρ ἔμοις τοκέσιν ἐπαυδαῖν »

Πολλοὶ νεαὶ φθισίωσι καὶ ἀποθνήσκουσιν ἢ κακῶς διαβιοῦσι διὰ τοῦτο, ἀλλὰ τὰ ἔθιμα οὐδὲως παραλλάσσουσιν.

Ἀφοῦ τέλος ἡ προζενήτρια (προμνηστρία ἢ προμνηστὴς) λάβῃ τὴν θέλησιν καὶ τὸν λόγον (λογόπερμα) τοῦ γαμβροῦ, καὶ συμβιβασθῇ ἀμφοτέρω τὰ μέρη (συμπεθερικά), τότε προσδιορίζεται καὶ μίᾳ ἡμέρᾳ διὰ νὰ τελεσθῶσιν ἐπισημῶς οἱ ἀρραβῶνες, νὰ ἀνα-

γνωσθή ἐκ νέου καὶ ὑπογραφῆ τὸ προικοσύμφωνον (ἐ(ἀ)γαθή), νὰ ανταλλαγθῶσι τὰ δακτυλίδια, καὶ κυρίως διὰ τὴν ἰδίαν τὴν γαμβρῆν. Περιεργον δὲ ὅτι ἐνθὺ οἱ ἀρχαῖοι καὶ ἰδίως ὁ Πλάτων (Θεαίτ. Β. 150) τὰς προξενητρίδας ὡς μὴ ἐντίμους καὶ εὐπολίητους ἐθεώρουν, ἐν Λέσβῳ ἐξ ἐναντίας μεγάλην ὑπόληψιν καὶ τιμὴν χάριουσιν αἱ τὸ τοιοῦτον ἔργον ποιοῦσαι· διὰ τοῦτο καὶ αἱ προμνηστεῖται πάντοτε διὰ τῆς στενωτέρας συγγενεῶς τῆς νέας διεξάγονται.

Καὶ ἐνόσω μὲν ἀπλοῦς μόνον λόγος περὶ τῶν ἀρβύλων ἐγένετο, δὲν ἔπαυσαν οἱ γονεῖς αὐτῆς νὰ στέλλωσιν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ καὶ εἰς τοὺς πλησιεστέρους αὐτοῦ συγγενεῖς τὰ μάλλον ἐλεεινὰ καὶ πολυποικίλα φαγητὰ, τοὺς μάλλον εὐόσμους οἴνους καὶ ἀνθοδέσμας περιχρυσωμένας· ἀλλ' ἰδίως κατὰ τὴν ἐρισθεῖσαν ταύτην τῶν ἀρβυλώνων ἐσπέραν, πολὺ μεγαλοκρεπεστέραν τράπεζαν προσημαζούσιν, οἱ πλοῦσοι τοῦλάχιστον. Ἄμα ὁ γαμβρῆς φθίσθη μετὰ τῶν οἰκίαν αὐτοῦ εἰς τὴν αὐλείαν θύραν τῆς οἰκίας, ἡ μήτηρ τῆς νέας θέτει εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ ζαχαρωτὴν, συγχρόνως δὲ καὶ καταφιλεῖ αὐτὸν εἰς τὴν μέτωπον καὶ ἀνήθ' αὐτῆς δίδει, καρυόφυλλα (καρφόφυλλα) συνήθως, διότι ταῦτα ὡς σύμβολον τοῦ γάμου θεωροῦνται.

Μετὰ τὸ συμπόσιον καὶ τὰς προπύσεις ἀμφανίζεται τέλος καὶ ἡ νύμφη περικεκοσμημένη καὶ ἀνθοστεφής, ὅπως κατὰ τὴν συνήθειαν, πρόσθετος δὲ καὶ συμφωνίαν, ἴδη αὐτὴν ὁ γαμβρῆς. Ἄμα ὡς εἰσέλθῃ προσφέρει εἰς αὐτὴν οἶνον ἢ γλυκύσματι, συγχρόνως δὲ τῆ παραλαβῆ τοῦ ποτηρίου φιλεῖ καὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ὡς καὶ πάντων τῶν παρακαθημένων φίλων καὶ συγγενῶν, αὐτοὶ δὲ πάντες ἀντιπροσφέρουσιν εἰς αὐτὴν ἀπὸ τοῦ χρυσίου νόμισμα (φλωρῆ) ὡς τεκεμήριον ἐγγυήσεως, ἀγάπης καὶ μελλούσης εὐτυχίας· ἰδίως ὅμως τὸ τοῦ γαμβροῦ ἐξέρχεται, ὅστις ὀλίγας ἡμέρας ἔπειτα ἀποστέλλει αὐτῆ καὶ ἕτερα δώρα, ἅτινα ἀρβυλωνιάσματα (μνηστῆρα καὶ Πισύγιον) καλοῦνται. Ὅπως ἐξέρχεται μετὰ ταῦτα ἡ νύμφη οὐκ ἀποφορῶσα, ἀπὸ πρότον εἶπε, ἂν οἱ παρόντες τὸ ἀπαιτήσωσι, καὶ τραγῳδοῦν τι εἰς τὴν μνηστῆρά τῆς. Σημειοῦσθω δὲ ὅτι αὐτὴ εἶπε καὶ πρώτη καὶ τελευταία φράσ, καὶ ἦν εἶδεν αὐτὴν· μέχρι τῆς ἡμέρας τῶν γάμων, ἤτις καὶ προσδιορίζεται ταύτη τῆ νύμφῃ, καὶ δεκά ἔτη ἂν παρέλθωσι, δὲν θέλει τὴν ἐπανίδει πλέον. Ἢ νῆστις μάλιστ' ἐκείνη, ἡ τις ἤθελε θυγηθῆ νὰ ὑπεκθύγῃ ἐντελῶς τὰ βλήματα τοῦ ἔργαστοῦ τῆς, μακαρία καὶ περικλήως θεωρεῖται, μολον· ὅτι τὰ τοιαῦτα ἤρχισαν νὰ ἐκλείψωσιν ὁσημέραι. Ἄς ἀναγείρωμεν ἔτι ἂν τυχόν ὁ γαμβρῆς δὲν ἀρέσθη τὴν νύμφην, ὅπου τὴν ἐπαύριον διὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ δακτυλιδίου σημαίνεται, οὐδέποτε πλέον ἢ σπανίως αὐτὴ εἰσέρχεται εἰς γάμον, διότι τὸ τοιοῦ-

τον λίαν ἀπίσιον καὶ κακὸν θεωροῦσι· διὸ δὲ καὶ παντοίοις τρόποις προλαμβάνουσι τὰ τοιαῦτα.

Τέλος πάντων ἐπέρχεται καὶ ὁ προσδιορισθεὶς γαμβρῆς τῶν γάμων. Οἱ γάμοι (χαρὰ) ἐν Λέσβῳ τελούνται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατὰ τοὺς μῆνας Ιανουάριον, τὸν ἀντιστοιχοῦντα μὲ τὸν Γαμηλιῶνα τῶν ἀρχαίων, Μάϊον καὶ Αὐγουστον, καὶ ἄρχονται ἀπὸ τῆς Παρασκευῆς κυρίως. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἀποστέλλει συνήθως ὁ γαμβρῆς εἰς τὴν μνηστῆν του τὰ δώρα αὐτοῦ (Ἔδνα. Ὀδυσ. Β. 195) ἄπερ ἐπιτοπίως τὰ καλὰ καλοῦσι, καὶ τὰ ὁποῖα ἀμέσως ἐξαχρῶμενα ἐκ τῶν κιβωτίων, εἰς τὴν μεγάλην αἰθουσαν τῆς οἰκίας ἀναρτῶνται, ὅπως πάντες ἴδωσι καὶ περιεργασθῶσιν αὐτά. Μεταξὺ δὲ τούτων ὑπάρχουσι καὶ διάφορα ἀράματα καὶ καρποὶ ἐλεεκτοὶ καὶ ἄλλα τινὰ γυναικεῖα στολισματα μικροῦ λόγου ἄξια, ἐξ ὧν ἡ νύμφη ἀποστέλλει μέρος εἰς τὰς συγγενεῖς καὶ φίλας αὐτῆς· ἀλλ' ἀνταποστέλλουσι καὶ αὐτὰ ὡς ἀντιδώρον (μαλίον), ἄλλα μὲν ἄρτους λευκοτάτους ἐντός διηθησμένων κανίστρων, ἄλλα δὲ κρόνον ἢ μύσχον, οἶνον ἢ γλυκύσματα κτλ. ὅπως χρησιμεύουσι κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ γάμου τῆς. Αὐτὰ δὲ ταῦτα καὶ εἰς τὴν γαμβρῆν ἐκ μέρους τῶν συγγενῶν του γίνονται.

Τὴν ἐπαύριον τοῦ Σαββάτου ἄρχεται ἡ κούρᾳ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καταστόλιστον οὔσαν (Ἰεροκλ. Περὶ Γάμου), ὅπου πάντες οἱ γυνῆρισι ἄνευ προσλήσεως ἔρχονται, ὑπὸ τινος ἐπικρατούσης δευσιδαιμονίας πρὸς τοῦτο μάλλον ἀποθνήσκουσι. Καὶ ὅλον δὲ τὸ διάστημα τοῦτο παίζουσι τὰ παιγνίδια (λίρα καὶ λαγούτο) καὶ διάφορα ἐγγύρια ἔσματα ἔδονται. Ἰδίως ὅμως αὐξάνουσι καὶ μεγαλοποιούσιν ταῦτα ἅμα ὡς ἀρχίσει τὸν γαμβρῆν νὰ ζυρῶσιν, ὅτε ἀποστέλλει αὐτῷ ἡ νύμφη προσόψιον χρυσοκέντητον καὶ εὐωδιάζον, συνάμα δὲ καὶ δῶρον τι ἀνάλαγον διὰ τὸν κούρα καὶ τοὺς παίζοντες. Τούτων τελεσιτέλων, προσκαλεῖ ὁ γαμβρῆς τοὺς παρόντας νὰ ἀκολουθήσωσιν αὐτὸν εἰς τὸ λουτρόν, ὅπου καὶ ὑπάγουσιν ἔδονται καὶ ἀπὸ ἀνήθ' ἐστεφανωμένοι καὶ πανταχόθεν ἐπευφημούμενοι, τῶν παιγνιδίων προκηγουμένοι. Ἐν τῇ ἐπιστροφῇ δὲ, ἐξαιρέσει τοῦ γαμβροῦ, δευθύνονται πάντες εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης, ἔνθα διάφορα ποτὰ καὶ γλυκύσματα τοὺς ἀναμένονσι. Τέλος, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, γίγνεται ἕκαστος πρὸς τὰ ἴδια, τὴν αἴθριαν ἀναμένοντες. Κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἐσπέραν λούσεται καὶ ἡ νύμφη ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς· ἀλλ' ἢ εἰς τοῦτο ὕψρετούσα αὐτὴν, πρέπει νὰ ἦνε νέα πάντῃ ζῆνη, παρθέως καὶ μὴ μεμνηστευμένη.

Τὴν ἐπαύριον, ἡμέραν Κυριακὴν, ἄρχεται ἀπὸ πρωίας ὁ στολισμὸς τῆς νύμφης· ἐπὶ τούτῳ μάλιστ' εἰσὶ καὶ γυναικεῖαι τινες, στολιστριμαί (γαμοστόλοι) καλούμεναι, αἵτινες πάντοτε προσκαλοῦνται εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις. Ἐάν ἡ νύμφη δὲν ἔχη ἴδιαν νυμ-

φικὰ φορέματα, καὶ πρὸ πάντων τοὺς ἐν συνθειᾷ ὄρατους τῶν φλωρίων τοὺς ὁποῖους κρεμῶσι περὶ τὴν κεφαλὴν (φλωροστέφανον) καὶ τὸν λαμῶν, καὶ τὴν περιχρυσον πορφυρῶν χλαμύδα, λαμβάνει ταῦτα παρὰ τῶν πλουσίων γυναικῶν ἐπὶ ὅπῳ τοῦλάχιστον ἡμέρας. Μετὰ τὸν στολισμὸν καὶ τὰς προετοιμασίας ἔρχονται καὶ παιγνίδια, ὅπως παραλάβωσιν αὐτὴν καὶ φέρωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τὴν νυμφίαν κρατοῦσι καὶ ὄδον, ἐκ δεξιῶν μὲν αἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ἐξ ἐνωμόων δὲ αἱ τοῦ γαμβροῦ. Ἔινε δὲ κεκαλυμμένη μὲ θέριστρον ἢ καλύπτραν (λιούριον. Ἀγαμέμν. 1478 — 9) ἣτις φρίκα ἐπιτοπίως λέγεται διὰ τὸ χροιά τῆς, ἵσως ἐκ τοῦ φοινίκου = φοινίκης, ἔχει πάντοτε τοὺς ὀφθαλμοὺς κεκλεισμένους, καὶ περιπατεῖ τοσοῦτον βραδέως ὅσα καὶ παροιμία καθιερώθη « Περὶπατεῖ σὺν τὴν νύμφην ». Ἔως ὅτου δὲ φθάσωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔνθα οἱ πάντες περιμένοντες, λέγουσι πρὸς αὐτὴν διάφορα τραγῳδία· ἂν τυχόν δὲν ἔχη μῆτερα λέγουσι

« Νῆταν ἢ γῆ κεραιωτὴ νῆξε καὶ παραθύρια
 Νὰ σ' εἰλάσων ἢ μάνα σου ἢ τὰ μάτια καὶ ἢ τὰ φρύδια » κτλ.
 Ἄν δὲ στερήται πατρός· λέγουσιν ὁ κύρης σου, ἂν δὲ καὶ τῶν δύο πατρῶ εἴχατε. Ἄμα φθάσαντες ἀφίνοισι τὴν νύμφην εἰς τὸν νάρθηκα μετὰ τῶν γυναικῶν, καὶ ἐπιστρέφουσι τὰ παιγνίδια εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ, ὅπως φέρωσι καὶ αὐτὸν ἐνταῦθα. Καὶ ἂν ὄραν στολιζέται οὗτος ἵσταται συνήθως ἐπὶ δίσκου πεπλατυσμένῳ (σινίῳ). Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄνθρωποι τῶν μερῶν ἐκείνων εἰσὶ λίαν δευσιδαίμονες καὶ τὰς μαχητικίας (τὰ ἔξω ἀπ' ἐδῶ) πιστεύοντες, θέτουσι διὰ τοῦτο περὶ τὴν ὄσφιν αὐτοῦ σταυρὸν ἢ βιβλίον τι ἱερὸν, ἅμα δὲ καὶ τὴν παλαιωτάτην τῶν κεφαλοδεσμῶν τῆς νύμφης, ὡς ἔχουσιν τὴν δύναμιν νὰ μετατρέπη πᾶν κατὰ τῆς γονιμότητος μηχανήμα. Ἢ μήτηρ αὐτοῦ ἔπειτα, ἐπειδὴ τὸν χάνει πλέον ἀπὸ τὴν ἴδιαν αὐτῆς οἰκίαν, διότι παρὰ τῆς νύμφης λαμβάνει τοιαύτην, λέγει συνήθως·

Ἐχάραξ' ἢ ἀνατολὴ καὶ ὁ γούνας μου μισθεῖ
 ἴπαιε νὰ βρῆ τὸ ταῖρι του μέσα σὲ ξῖνο σπιτί·
 Ποιὰ μάνα ἔχει τίτσο γιού· πολὺχρονος νὰ ἦνε·
 Σὺν κωπαρίσι φροντιωτὸ τὸν εἶχα ἢ τὴν ἀλλή μου
 Ὁ βασιλικὸς (α) κἂν μαρμαρῆ τὴν μυρωδιὰ του ἔχει
 καὶ ὁ γούνας μου (β) κἂν μακρονῆ, ἔστην ἔνοιά του θά
 [μ' ἔχει κτλ.]

(α) Οἱ Λέσβιοι εἰς ἐκάστην σχεδὸν λέξιν ἀποβάλλουσι καὶ λίαν μισοῦσι τὰ φωνήεντα καὶ τὰς διφθόγγους. Οὕτω παρ. χερὶν ἀντὶ νὰ εἴπωσι βασιλικὸς λέγουσι βασιλικός, ἀντὶ γυναικῆ, γυναικῆ, ἀντὶ μικρῆς, μικρῆς κτλ. Γίνεται δὲ τοῦτο οὐχ μόνον ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ μέσῃ τῶν λέξεων, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ τέλει. Οὕτως ἀντὶ ἀηδῶν λέγουσιν ἀηδών, ἀντὶ θά φύγη λέγουσι θά φύγ', ἀντὶ γυρεύει γυρεύ'. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἴσως ἀργότερον γράφομεν.

(β) Τὸ δίγαμμα πολὺ συνεχῶς ἀπαντᾷται παρὰ τοῖς Λέσβιοις ὡς ἰσώτως.

Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ γαμβρῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπερχόμενος κρατεῖται ἑκατέρωθεν ὑπὸ τοῦ παρανύμφου ἢ καὶ παρόχου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λεγομένου (βύσταθ. Ἰλ. Χ. 516) καὶ τῶν λοιπῶν συγγενῶν, καὶ πανταχόθεν μὲ ἄνηθ' καὶ ἀράματα περιβάλλεται (τοῦτο δὲ καὶ μετὰ τὴν στέφιν γίνεται) ὡς καὶ ἡ νύμφη προηγουμένοις.

Μετὰ τινὰ ὄραν κεραιωτὴ ἀδιδάκτοι (ἀλλὰ τοῦτο συμβαίνει κυρίως εἰς ἕσα μέρη ἢ δὲν ὑπάρχουσι Τούρκοι, ἢ οἱ ὑπάρχοντες εἰσὶ εὐαίσθητοι) ἀγγέλουσι τέλος ὅτι ἐξέρχονται οἱ νεόνυμφοι τῆς ἐκκλησίας. Καὶ ἡ μὲν νύμφη προκητεῖται, ὁ δὲ γαμβρῆς ἔπειτα, ὅπου καὶ πάλιν προπροφύονται οἱ κληρονόμοι καὶ ἄλλοι τινὲς μετὰ λαμπάδων ἀνθοστεφῶν, καὶ ὅπου κατὰ μικρὰ διαστήματα φαίνεται, ὅπως λέγουσιν, ὁ παρανύμφος μικρὰ νομίσματα εἰς τοὺς περιστοιχοῦντας αὐτοὺς παῖδας καὶ λοιποὺς, ὅπου ὡς εὐχὴ εὐτυχίας καὶ πλούτου διὰ τοὺς συζευθέντας θεωρεῖται. Μόλις δὲ φθάσωσιν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ βίπτουσιν ἀμέσως ἄνωθεν σίτον ἢ καὶ ἐρύζιον, πολλὰκις, διὰ τῶν ἐποίων σημαίνεται ὅτι ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ἀφθονία μετὰ τοῦ γαμβροῦ συνεπεισέρχεται. Εἰς τὴν ἀνωτάτην βελιδία τῆς κλίμακος, ἵσταμένη ἢ μήτηρ ἢ ἕτερα τις συγγενῆς τῆς νύμφης, προσφέρει εἰς τοὺς ἀναβαίνοντας εἰδός τι ἐπιτοπίου γλυκύσματος. Καὶ ἂν στιγμὴν δὲ ἡ νύμφη εἰσέρχεται μετὰ τῶν γυναικῶν εἰς τὸν ἐνδότερον θάλαμον ὡς καὶ ὁ γαμβρῆς μετὰ τῶν ἀνδρῶν εἰς τὸν ἐξώτερον, βίπτουσι πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῶν κόκκους βρωδίου, μετὰ σίτου ἐνίοτε ἀναμεμιγμένους, εὐχόμενοι αὐτοῖς διὰ τούτων συζυγικὴν ἀγάπην ἀδιάσπαστον καὶ εὐτεχνίαν. Ἀμέσως ἔπειτα παρατίθενται καὶ αἱ τράπεζαι, μία εἰς τὸν κύκλον τῶν γυναικῶν καὶ ἕτερα εἰς τὸν τῶν ἀνδρῶν· οὐχ ἦττον ἕως καὶ κάτω εἰς τὴν αὐλήν ἄλλη τράπεζα παρατίθεται διὰ τοὺς θέλοντας νὰ προσέλθωσι, διότι κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας λίαν ἀπίσιον καὶ ἀποτρόπαιον θεωροῦσι τὸ νὰ ἐπιθυμήσῃ τις καὶ νὰ μὴ δύνηται νὰ φάγῃ ἀπὸ τὰ ἐτοιμασθέντα φαγητὰ τοῦ γάμου· διὰ τοῦτο δὲ καὶ μύσχος εὐλοκλήρους σφάζουσι, καὶ ἐν πάσῃ ἀφθονίᾳ τὸν οἶνον καὶ τοὺς ἄρτους προσφέρουσι. Μετὰ τὸ φαγητὸν ἄρχεται καὶ ὁ χορὸς, εἰς ὃν ἐπὶ τέλους χορεύει ὁ γαμβρῆς μετὰ τῆς νύμφης, ἔπειτα δὲ καὶ ὁ παρανύμφος ἰδίᾳ μετ' αὐτῆς. Μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ χοροῦ καὶ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πλήθους, φέρεται ἡ νύμφη ὑπὸ τῆς μητρὸς τῆς εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον, πρὸς τὴν ὅποιαν ἀφοῦ ἐπιτάξῃ τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα ὑποταγὴν καὶ ἀφοσίωσιν, καὶ παραστῆσθ' αὐτῇ τὸν ἱερὸν σκοπὸν τοῦ γάμου, ἐξέρχεται. Ταύτης ἐξελλοῦσης, ἔρχεται ὁ γαμβρῆς ὑπὸ τῆς μητρὸς του καὶ αὐτὸς ὀδηγούμενος, πρὸς τὸν ὅποιον ἀφοῦ ἐπιτάξῃ τὴν πρὸς τὴν γυναῖκα ἀγάπην καὶ φρόνησιν, ἀπομακρύνεται, χωρὶς δόλου

νά εισέλθῃ ἐνθα ἡ νόμφη ἤδη εὐρίσκεται. Μετὰ δύο ἢ τρεῖς ὥρας ἀρχεται πάλιν ἡ σύβροθ' τῶν ἀνθρώπων· ὁ δὲ γαμβρός, ἀφοῦ πρῶτον ἡ ἴδια αὐτοῦ μήτηρ πλύνη καὶ ἐνδύσῃ αὐτὸν καὶ θέσῃ εἰς τοὺς κόλπους του τὸ φυλακτῆριον ὅπως μὴ μαγευθῇ καὶ βασκαθῇ, ἐξέρχεται εἰς ὑποδεξίωσιν αὐτῶν. Τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὴν νόμφην ἐκ μέρους τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ τῆς πενθερᾶς γίνονται, πρὶν ἢ ἐμφανισθῇ ἐν τῷ μέσῳ τῶν γυναικῶν. Ἰστέον ὅμως ἔτι, καθ' ἕλας τὰς ἡμέρας τοῦ γάμου, ἡ τοῦ γαμβροῦ μήτηρ πρωτεύει πανταχοῦ, καὶ αὐτὴ εἰς ὅλα ἐπιστατῆι καὶ διατάττει, ὡς καὶ παρ' ἀρχαίους ἐγίνετο. Ὅθεν ἡ ἰουδαία παραπονεῖται εἰς τὸν Πολυνεΐκην, διότι ἐνυμφεῖσθαι εἰς τὸ Ἄργος μακρὰν αὐτῆς.

Ἐγὼ δὲ οὔτε σοὶ πυρὸς ἀνήφα φῶς νόμιμον ἐν γάμοις ὡς πρέπει μητρὶ μακαρίζ . . . . . ἀνὰ δὲ Θηβαίων πόλιν ἐσιγήθη σὰς εἰσαυδὸς νόμφαι.

Περὶ δείλῃν σχεδὸν, τῶν μουσικῶν ὄργάνων προηγουμένων, ἐξέρχεται ὁ ἀδελφὸς καὶ οἱ ἄλλοι συγγενεῖς τῆς νόμφης, καὶ ἐν ὀνόματι αὐτῆς προσκαλοῦσαι τοὺς φίλους καὶ γνωρίμους εἰς τὴν ἐσπερινὴν τράπεζαν καὶ τὸν χορὸν. Κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην αἱ γυναῖκες κυρίως λέγουσι πρὸς τὴν νόμφην διάφορα τραγῳδία, τὰ κάλλη καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς ἐξυμνοῦντα, καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν κυκλικῶς μετ' αὐτῆς χορεύουσι διὰ μανδύλιων συγκρατούμεναι. Τὰ τραγῳδία καὶ οἱ χοροὶ διαρκοῦσι πολλὰς μετρίως πρῶτας. Τούτων δὲ παύσαν πλέον τὰ ἔξοδα ἐκ μέρους τῆς νόμφης, καὶ δι' εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν ἀναλαμβάνει τὴν διεύθυνσιν τοῦ οἴκου ὁ γαμβρός. Καὶ δὴ τὴν ἡμέραν ταύτην (δευτέραν) σπάζων καὶ αὐτὸς ἕνα ἢ δύο βόας, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ χωρίου, καὶ τράπεζαν πολὺ ποικιλωτέραν ἐτοιμάζων, ὑπάγει ἔπειτα αὐτοπροσώπως εἰς τὰς οἰκίας τῶν γνωρίμων του, ὑπὸ πάντων τῶν οἰκείων παρακολουθούμενος, καὶ πάντας προσκαλεῖ εἰς αὐτὴν· ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ὑποχρεοῦται ὥστε καθ' ἕνα ὥραν τρώγουσι καὶ ἰδίαις χερσὶ νὰ προσφέρῃ αὐτοῖς τὸν οἶνον. Οἱ χοροὶ κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην εἶνε ζωηρότεροι καὶ ἡ εὐθυμία ἐστὶ μεγαλύτερα· ἕκαστος δὲ τῶν παρευρισκομένων λέγει καὶ ἀπὸ ἐν τραγῳδίῳ πρὸς τὸν γαμβρόν. Τὴν τρίτην παύει πλέον ἡ σύβροθ' τῶν ἀνθρώπων· ἤδη δὲν εὐρίσκονται εἰς τὴν οἰκίαν ἢ οἱ συγγενεῖς τοῦ ἀνδρῶντος. Μόνον κατὰ τὴν ἐσπέραν γίνονται μικρὸν τι συμπόσιον διὰ τὸν σύγγαμβρον κυρίως, ὅπως ἐγχειρίσῃ αὐτῷ ἡ νόμφη τὰ πρὸ πολλοῦ προετοιμασθέντα δῶρά της (ἐσώθερα καὶ ὑποκάμισον μεταξωτῶν), ἀπέναντι τῶν ἐξόδων τὰ ὅποια ἐκεῖνος ἔκαμεν εἰς τὸν γάμον της. Τὸ Σάββατον τέλος τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος, παραλαμβάνουσα

ἡ νόμφη τὰς ὁποίας αὐτὴ θέλει γυναίκα, ὑπάγει εἰς τὸν λουτρόν· ἐντεῦθεν δὲ ἀφοῦ ἐπιστρέψῃ λαμβάνει καὶ πάλιν ἡ ἐπὶ τόσα ἔτη πεφυλακισμένη νύμφη ἑλευθερίαν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΓΩΓΟΣ.

ΤΥΧΑΙ ΚΑΙ ΔΥΣΤΥΧΗΜΑΤΑ

τῆς Κυρίας Λιβαρόνης (1).

—οοο—

Τὰ λυπηρὰ γεγονότα τῶν ὁποίων τὴν περιγραφὴν ἀναγινώσκωμεν κατωτέρω, συνέβησαν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν κατὰ τὴν μεσημβρινὴν Ἀμερικὴν εἰς χώραν τὴν ὁποίαν σπανιώτατα ἐπισκέπτονται οἱ Ἑυρωπαϊοί. Ἡ διηγουμένη δὲ ταῦτα εἶναι αὐτὴ ἡ παύσα Δόνα Ἀγουστίνια Παλάσιο δὲ Λιβαρόνα, γεννηθεῖσα τὸ 1822 ἔτος εἰς Σάν Μιγουέλ τοῦ Τουκουμάν, πρωτεύουσιν ἐπαρχίας τινὸς τῆς Ἀργεντινῆς δημοκρατίας. Ὁ πατὴρ αὐτῆς, Δὸν Σαντιάγο Παλάσιο, εὐγενὴς ἐκ Βισκαίας, ἦτο υἱὸς τοῦ τελευταίου Ἰσπανοῦ διοικητοῦ τῆς Σανταφέ. Καλῶς γεννηθεῖσα καὶ καλῶς ἀνατραφεῖσα, ὡραία, πλουσία καὶ ἐλευθέρη νὰ ἐκλέξῃ μετὰ τῶν πολλῶν μνηστήρων ἑνὴν ἢ ἕνα, προετίμησεν ἐντιμὸν τινὰ νέον, Δὸν Ἰωσήφ Λιβαρόναν τὸ ὄνομα.

Δύο ἔτη μετὰ τὸν γάμον, ἦτοι τὸ 1840, μήτηρ ἤδη δύο θυγατέρων, ἐπιθυμήσασα νὰ ἴδῃ τοὺς γονεῖς αὐτῆς κατοικοῦντας εἰς Σαντιάγον δὲλ Ἔστερο, μετέβη μετὰ τοῦ συζύγου ἐκεῖ, σκοπὸν ἔχουσα νὰ διατρίψῃ ὀλίγον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐξερράγη ἐπαναστάσις, ὁ δὲν Ἰωσήφ περιπελέχθη ἕκαστος εἰς κομματικὴν τινὰ διαδήλωσιν, ἕνεκα τῆς ὁποίας καὶ ἔπαυθε.

Δικτάτωρ τῆς Ἀργεντινῆς πολιτείας ἦτο τότε ὁ Ρόζας. Ὁ Δὸν Φίλιππος Ἰβάρρας, διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας Σαντιάγο δὲλ Ἔστερο, πολεμήσας πάλαι πρὸς τοὺς Ἰσπανοὺς κατὰ τὴν ἀνω Περούβιαν καὶ πρῶτος τὸ 1820 τὸν ἐνδοξόν Βελγρᾶνον, ἑθνομωπὸς ἀνάγωγος, βίαιος καὶ σκληρὸς, ἐφέρετο ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν δεσποτικώτατα. Διὰ τὸ 1840 μέρος τοῦ στρατοῦ ἐπανεστῆ κατ' αὐτοῦ, ἀρχηγοῦντος τοῦ δὲν Σαντιάγου Ἰβάρρα. Ὁ Ἰβάρρας ἔφυγε τότε, καὶ τινες τῶν ἐγκριτωτέρων κοτόικων τοῦ Σαντιάγου, νομίσαντες ὅτι κατελύθη διὰ παντὸς τὸ κράτος αὐτοῦ, συνῆλθον ἕνα ἐκλέξωσιν ἄλλον. Πινάγκωσαν δὲ καὶ τὸν Δὸν Ἰωσήφ Λιβαρόναν νὰ συνοπογράψῃ τὴν πτώσιν αὐτοῦ, εἰ καὶ ἀπεποιεῖτο καθὼς ζήνος· ἀλλ' ἐπανεθῶν

(1) Ἡ ἀνωτέρω δραματικωτάτη διήγησις δὲν εἶναι ἀνάπλασμα τῆς φαντασίας, ἀλλὰ καθαρὰ ἱστορία μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Ἰσπανικοῦ. Σ. Π.

μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐν Ουαϊάβω ὁ Ἰβάρρας, συνελθεῖς πάντας τοὺς ὑπογράφαντας τὴν πτώσιν αὐτοῦ.

Ἐκ τούτου ἀρχεται ἡ διήγησις τῆς Δόνας Ἀγουστίνιας.

Α'.

... Οἱ σταλέντες στρατιῶται εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ συζύγου μου, ἐπροχώρησαν πρὸς τὴν οἰκίαν ἡμῶν πυροβολοῦντες κατὰ τῶν θυρῶν καὶ τῶν παραθύρων. Ὁ σύζυγός μου ἦτο εἰς τὴν ἐσχάτην. Ὁ κρότος τῶν πυροβόλων καὶ τῶν συντριβομένων θυρῶν, καὶ αἱ φωναὶ τῶν στρατιωτῶν, τῶν ὁποίων γνωστὴ ἦτο ἡ θηριώδης, μὲ κατετρόμαξαν· καὶ περιφοβὸς ἔτρεξα καὶ κατέβην εἰς ἐμβροδέκτην, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔκεινα ἡμίσειαν ὥραν. Ἐτρεμα δὲ ἀπὸ τὸν φόβον μου οὐ μόνον δι' ἐμὲ, ἀλλὰ καὶ δι' οὐκ ἐπρόφρασα νὰ συμπαράλαβω τὴν Ἰλιζαν καὶ τὴν Λουσίδη, τῶν ὁποίων ἦκουσα τοὺς κλαυθμητισμούς (1).

Ἀλλὰ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἔπαυσεν ἡ ταραχὴ, καὶ ἀνέβην μὲ προσοχὴν ἀπὸ τὸ καταφύγιόν μου. Οἱ στρατιῶται εἶχαν ἀναχωρήσει· τῶν δούλων τις ἑλθὼν μὲ εἰδοποίησεν ὅτι συνέλαβον ἕνα τῶν ἀδελφῶν μου, ὅτι τὸν περιέβαλαν ὡς κακοῦργον μὲ δεσμίαν καὶ τὸν ἀπέστειλαν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ἰβάρρα. Μόλις δὲ ἦκουσα τὴν Ὀλιβιαν ταύτην εἰδήσιν, καὶ νύει ἀπειλητικῶς φωνῶν ἀντήχησαν· καὶ ἄλλοι στρατιῶται προσέβαλαν τὴν οἰκίαν ἠρπασα ἀμέσως τὴν μικρὰν μου Λουσίδη, εἰς τὴν ὁποίαν εἶδθα εἰσέτι γάλα, καὶ ἔτρεξα πρὸς τὸ δῶμα· ἐκεῖ δὲ ἐγχειρίσασα αὐτὴν εἰς τινὰ ὑψηλότητα, ἐπέδησα εἰς παρακαίμενον τείχος, τέσσαρα καὶ ἡμισὺ μέτρα ἀπέχοντα τοῦ ἐδάφους, καὶ ἐπροσπάθησα νὰ καταβῶ παύσα εἰς τὸ ἀνώμαλον μέρος του· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔτρεμα καὶ ἤμην ἀδύνατος ἔπεσα κατὰ ζύλιον. Ἐσηκώθην δὲ καταπληγωμένη, καὶ ὡς παράφρων ἔκραξα πρὸς τὴν ὑψηλότητα νὰ μοὶ εἰρήσῃ τὴν κόρη μου ὁποῖος κίνδυνος! Χάρις ἔμωε τῷ Θεῷ κατόρθωσα καὶ τὴν ἔλαβα εἰς τὰς ἀγκάλας μου, καὶ σφίγγουσα αὐτὴν ἔτρεξα εἰς τοὺς δρόμους· τὰ ἐνδύματά μου ἦσαν σχισμένα, ἡ κόμη μου λυτὴ καὶ ἀνοικτοὶ οἱ ὄμοί μου. Εἰσῆλθα εἰς τὴν πρώτην οἰκίαν τῆς ὁποίας ἦν τὴν θύραν ἀνοικτὴν, ἀλλ' ἦτο ἀκατοίκητος. Εἰσῆλθα λοιπὸν ἀμέσως, καὶ τρέχουσα ἀσκοπῶς, ἔφθασα εὐτυχῶς εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Δομνίκου. Χωρὶς δὲ νὰ ἔχω δύναμιν νὰ προσφέρω κἄν λέξιν, ἐξάρωσα εἰς τὴν γωνίαν μιᾶς αἰθούσας, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ἔκειντο τέσσαρες νεκροὶ, μέλλοντες νὰ ταφῶσι τὴν μεθαύριον. Καθημένη εἰς σκοτεινὴν γωνίαν ἔμενα ἀκίνητος· ὁ ἐλάχιστος κρότος μ' ἐτρόμαξε, καὶ μεγίστην εἶχα ἀνησυχίαν διὰ τὸν σύζυγον, τὴν Ἰλιζαν καὶ τὴν ἑλλην μου οἰκογένειαν.

(1) Ἡ Δόνα Ἀγουστίνια εἶχε τότε 18 ἐτῶν ἡλικίαν.

Πρὸς τὸ ἐσπέρας ἔμαθα ὅτι τὴν ἀδελφὴν μου Ἰσαβέλλαν μετέφεραν αἱ γονεῖς μου εἰς μοναστήριον ἐπέρασά τρομερὰν νύκτα.

Τὴν ἐπιούσαν ἔμαθα ὅτι πολλοὶ οἰκογενειάρχαι ἐδέθησαν εἰς δένδρα ἐν μέσῳ ἀγορᾶς, καὶ μετ' αὐτῶν ὁ ἀδελφός μου Σαντιάγο. Μοὶ εἶπαν δὲ ὅτι ὁ σύζυγός μου κατόρθωσε νὰ φύγῃ, καὶ νὰ ὑπάγῃ νὰ κρυβῇ εἰς τινὰ ἐσχάτην ἀνήκουσαν εἰς ἡμᾶς.

Ἡ μικρὰ μου Λουσίδη εἶχε πυρετὸν· τὰ τέσσαρα πτώματα ἐμόλυναν τὸν ἀέρα. Ἐστία καὶ παρεκάλεσα τὴν μητέρα μου νὰ ἔλθῃ νὰ μὲ ἴδῃ καὶ νὰ μὲ συμβουλεύσῃ· αὐτὴ δὲ ἀπεκρίθη ὅτι ὁ σύζυγός μου ἀνακαλυφθεὶς συνέληφθη.

Συνοδουόμενος ἀπὸ τινὰ χωρικῶν, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζε πιστὸν, ἐπροδύθη παρ' αὐτοῦ, ἐνῶ ἦσαν μετὰ τὸν δάσους, λαθῶν χρήματα παρὰ τοῦ Ἰβάρρα· καὶ συλληφθεὶς ὑπὸ στρατιωτῶν ἐδέθη καὶ μετεφέρθη εἰς τὸ στρατόπεδον· τὸν ἔδσαν εἰς πάλον πλησίον πύλης δι' ἧς διήρχετο τὸ Ἰσπανικόν, καὶ ἐξέθεσαν αὐτὸν εἰς τὰς ὕβρεις τῶν στρατιωτῶν.

Ἀφῆτα φωνὴν ἐξῆλθε ἀπὸ τὸ μοναστήριον χωρὶς τὴν μικρὰν μου ἀπήνησα μιαν Ἰνδὴν ἐπανερχομένην ἀπὸ τὸ στρατόπεδον καὶ τὴν ἠρώτησα. Ἐπανέλαβε δὲ ὅσα ἤξευρα, καὶ μοὶ εἶπε πρὸς τούτους ὅτι ἠρπασαν πεντακόσια περίπου φράγκα ἀπ' αὐτῶν, τὸ ὠρολόγιον, τὰ ὑποδήματα καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ ἐνδύματά του. Πθέλησαν νὰ κόψωσι καὶ ἐν τῶν δακτύλων του, διότι ἀπεποιήθη νὰ δάσῃ ἐν δακτυλίδιον κατεσκευασμένον μὲ μαλλίαν τῆς κεφαλῆς μου· ἐπὶ τέλους ἔμωε ἔδωκε καὶ αὐτὸ.

Πλήρης ἀγανακτήσεως καὶ λύπης καὶ οὔτε κἄν συλλογιζομένη ἐμὲ αὐτὴν, μετέβην ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ στρατόπεδον, ὅπου εἶδα ἀμέσως τὸν σύζυγόν μου, ἡμίγυμον, δεμένον εἰς πάλον, ἐκτεθειμένον εἰς τὰς φλογεράς τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας, τὴν κεφαλὴν ἔχοντα γυμνὴν καὶ τὸ πρόσωπον καταλασπωμένον. Μόλις ἰδὼν με ἤρχισε νὰ κλαίῃ· δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ σφραγίσῃ τὰ δάκρυά του, διότι ἦσαν δεμένα αἱ χεῖρές του. Πθέλησα νὰ τὸν πλησιάσω, ἀλλ' ὁ σκοπὸς μὲ ἀπέδιωξε· τὸν παρεκάλεισα, τὸν ἐπρόσφερα χρήματα, ἀλλ' εἰς μάτην· ἐζήτησα νὰ μὲ ἀφήσῃ νὰ σκεπάσω τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνδρός μου μὲ τὸ μανδύλιον τῆς χειρὸς μου· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ μοὶ τὸ ἀπηνήθη· τὸν καθιέτευσα τέλος πάντων νὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ σταθῶ ἐμπροσθεν τοῦ συζύγου μου διὰ νὰ τὸν σιιάσω ὀπισθεῖν μὲ τὸ σῶμά μου· ὁ βάρβαρος ἔμωε καὶ πάλιν δὲν ἐνέδωκεν. Ἐξῶ φρενῶν γενομένη ὤρμησα πρὸς τὸν δέσμιον· ἀλλ' ὁ στρατιώτης, μὲ κατέφερε πληγὴν βαρεῖαν μὲ τὸ κοντάκιον τοῦ πυροβόλου του, καὶ μ' ἐξέριψε κατὰ γῆς.

Ὁ ταλαίπωρος σύζυγός μου, ἀδυνατῶν νὰ μὲ ὑπερασπισθῇ, μὲ παρεκάλεισε νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν

οίκιόν μου. Και ανεχώρησα μὲν, ἀλλὰ μετέβην κατ' εὐθείαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ Ἰθάβρα, τοῦ δούτορος Ἰάγγι. Εἰσελθοῦσα διὰ μικρᾶς θύρας, ἐζήτησα νὰ τὸν ἰδῶ· ἀλλ' ἡ ὑπηρετὶς μοι ἀπεκρίθη ὅτι ἐκοιμήτο. Ἐγὼ ὅμως ἀδιαφορήσασα ἐπροχώρησα. Συγγενισά τις τοῦ ὑπουργοῦ ἀπαντήσασά με μοι εἶπεν ὅτι οὗτος ἦτο ἀπών. Καὶ ὅμως ἐπροχώρουν πάντοτε ἀνοίγουσα ὅλας τὰς θύρας τῆς οἰκίας ἐκείνης, εἰς τὴν οἰκίαν τότε πρῶτον εἰσῆλθα. Ἐπὶ τέλους ἀπῆνθησα τὸν ὑπουργόν. — Ἐρχομαι, εἶπα, νὰ σᾶς ζητήσω μίαν μόνην χάριν, νὰ συγχωρήσετε νὰ τοποθετηθῇ ὁ σύζυγός μου εἰς μέρος σκιερόν. — Ἐπροστάθησα, ἀπεκρίθη, νὰ μὴ σᾶς ἰδῶ διότι δὲν ἔχω κάμμιαν δύναμιν. Γνωρίζετε τὸν Ἰθάβραν.

Καὶ ἀληθῶς ὄλοι τὸν ἐγνωρίζαμεν! Δὲν μοι ἔμενε λοιπὸν ἄλλη βοήθεια πλὴν τῆς βοήθειας τοῦ Θεοῦ.

Ἢ οἰκογένειά μου κατέρυγεν εἰς μοναστήριον ὅτε μὲ εἶδεν ἡ θυρωρὸς ἀνέφριξε· τί ἄρα συνέβαινε; Τὴν προτεραιάν ἡ μήτηρ μου ἀκούσασα κρότους πυροβόλων πολλοὺς, ὑπέθεσεν ὅτι ἐρόνευσαν τὸν ἀδελφόν μου Σαντιάγον καὶ παρεφρόνησε. Καθὰ ἔλεγεν ἡ θυρωρὸς, τὴν ὄραν ἐκείνην ἦτο ὄπισσόν ἡσυχοῦς ἡ παρουσία μου ὅμως ἐνδεχόμενον ἦτο νὰ προξενήσῃ νέαν κρίσιν. Ἐφίλησα λοιπὸν μόνον τὴν Ἑλίξαν μου καὶ ανεχώρησα.

Πρὸ τῶν οφθαλμῶν τῶν δεσφίων ἔφεραν ἐπίτηδες ἕνα τῶν φίλων αὐτῶν, στενωὺς περιτυλιγμένον μὲ σκληρότατον δέσμα βουξ, ἀναγκάζόμενον διὰ τοῦτο νὰ διχοτομηθῇ τὸ σῶμα καὶ κυλιόμενον κατὰ γῆς· τὰ κόκαλά του ἦσαν σχεδὸν συντετριμμένα, τὸ πρόσωπόν του κατὰμαυρον, καὶ ἐκυλιέτο ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ γροθρότατα μυκώμενος (1). Ὁ Ἰθάβρας, ὅστις ἤρχετο ἐπιπυρὸς ὅπως εὐφράνη τοὺς οφθαλμοὺς αὐτοῦ διὰ τῶν βρασάνων τούτων, εἶπεν ὅτι κινούμενον τὸ θῆμα ἀνεκουρρίζετο ὄπισσόν. Ὄθεν διέταξε καὶ ἐφύτευσαν εἰς τὴν γῆν δύο σειρὰς πάλαι, ἐντὸς μικρᾶς ἀπυστάσεως, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐβαλαν τὸν βακκανίζόμενον οὕτως ὥστε νὰ μὴ κινήται.

Ἐν τοσούτῳ ἐγὼ ἐπλανώμενη μεταξὺ πόλεως καὶ στρατοπέδου διὰ νὰ βλέπω τὰ τέκνα καὶ τὸν σύζυγόν μου.

Ἐφερα εἰς τὸν δῆν Ἰωσήφ σκυλάδιον, ἀλλ' αἱ στρατιώται τὸ ἔκαυσαν. Μόλις ἄπαξ τῆς ἡμέρας τὸ ἔδιδαν τροφήν. Ἐκλυον τότε τὴν μίαν του χεῖρα, καὶ ἀντὶ κοιλιακοῦ ἐδίδαν αὐτῷ ξύλων ἑργαλειόν· Κρατῶνθωσα καὶ τῷ ἔστειλα ὀλίγην λεμονάδαν ἐν τῷ πηλίνου ἀγγεῖον· ἐνόμισαν ὅτι ἦτο νερόν.

Β'.

Ἦως τότε ὁ ἀληθὴς ἀρχηγὸς τῆς ἐπαναστάσεως,

(1) Π βράσνος αὕτη ὀνομάζεται rotulada.

ὁ Ἰθάβρας, εἶχε κατορθώσει νὰ μὴ συλληφθῇ· ἀλλ' ἐπὶ τέλους συνελήφθη καὶ κατεπληρώθη μὲ τὰ ζῆρα. Ὅτε δὲ τὸν ἔδεσαν, ὁ Ἰθάβρας διέταξε νὰ δέσωσι στενὰ τὰ σχοινία ἐπάνω εἰς αὐτὰς τὰς πληγὰς του. Ἐβασάνισαν δὲ καὶ αὐτὸν μὲ rotulada, ἀλλὰ μὲ πολὺ μεγαλύτεραν ἀπανθρωπίαν· τὸ δέρμα τοῦ βουξ ἦτο στρογγύλον, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ἐκάθισαν τὸν Ἰθάβραν· ἀφοῦ δὲ ἐπέρασαν τὴν κεφαλὴν μεταξὺ τῶν σκελῶν του, συνέβησαν τὸ σῶμα καὶ ἐβόρυσαν περὶ αὐτὸ τὸ δέρμα· διὰ νὰ κατορθωθῇ δὲ τοῦτο πολλοὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτοῦ· ἀφοῦ δὲ ἡ σφαῖρα ἡ περιέχουσα τὸν Ἰθάβραν κατεστάθη ἕσση ἦτο δυνατὸν μικρότερα, τὴν ἔδεσαν εἰς ἵππον, ὅστις μαστιζόμενος διέτρεχε τὰς ὁδοὺς. Κύριος οἶδε πότε ἐξέψυξε!

Μετὰ οὐτῶ ἡμέρας ὁ Ἰθάβρας ἀπελευθέρωσε τινὰς δεσμίους, πρὸς τούτους δὲ καὶ τὸν ἀδελφόν μου, ὅστις δὲν εἶχε λάθει μαστοχὴν εἰς τὴν ἐκπανάσασιν τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπέστειλεν εἰς μέρος ἀπώτερον.

Ἐγὼ δὲ ἠγγύουν ἕκτοτε τὰ περὶ τοῦ συζύγου μου· ἔζη; τὸν ἐρόνευσαν; φαντασθῆτε τὴν ἀγωνίαν μου. Ἐμαθα τέλος πάντων ὅτι δεδεμένος ἔπισθεν ἵππῶς καὶ σύντροφον ἔχων Ὀνζάγα τινὰ, νέον ἀγρόθον καὶ ἀφωσιωμένον εἰς αὐτόν, μετεφέρθη ἀλλαχῶ· ἀλλὰ ποῦ; Καὶ ποτὲ μὲν ἔλεγον ὅτι μετεφέρθη εἰς τὸ δεινὸ μέρος, ποτὲ δὲ εἰς τὸ δεινὰ· ἐγὼ ὅμως εἶχα τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ πρώτη περὶ τοῦ ἀνδρός μου εἶδησις θὰ ἦτο ἡ τοῦ Θανάτου.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἀνθρωπὸς τις ἐνεχείρισε μυστηριωδῶς τῷ ἀδελφῷ μου Σαντιάγῳ τεμάχιον χάρτου, ἐφ' οὗ ἦσαν γεγραμμένα ὑπὸ τοῦ συζύγου μου ταῦτα· «Λίην ἀφῆσθαι νὰ ἔλθῃ ἡ γυναῖκά μου· σταίλε με βουχά, διότι εἶμαι ἐλόγγυμος.» Ἀμέσως ἠτοίματα ἐνδύματα, καὶ θυνάμει χρημάτων κατέπεσά τινα νὰ τὰ φέρῃ εἰς τὸν σύζυγόν μου· ὁ ἀνθρωπὸς οὗτος ἐπαυελθὼν μὲ ἐθεθαίωσεν ὅτι ἔζη ὁ δῆν Ἰωσήφ, ἀλλ' ὅτι πολλὰκις μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἐνόμισε τὸν θάνατον ἐπιείμενον. Πολλάκις κατεβίβασαν καὶ αὐτὸν καὶ τὸν σύντροφόν του ἀπὸ τὸν ἵππον, καὶ δέσαντες εἰς δένδρα ἠπειλήσαν νὰ τοὺς σφάζωσι, κατὰ προσταγὴν τοῦ Ἰθάβρα.

Ὅτε ἤκουσα ταῦτα ἀπεχώρησα εἰς τὸ δωματίον μου, καὶ γονυπετήσασα πύχθην πρὸς Θεὸν νὰ μὲ ἐκτελέσῃ ὅπως ὑπηρέτησα, ὁ σύζυγός μου καὶ ἐγὼ, τὰς συμφορὰς αἱ ὁποῖαι ἐπέκειντο εἰς τὰς κεφαλὰς ἡμῶν.

Ἀπεφάσισα νὰ ἀναχωρήσω, διότι ἦτο ἀδύνατον νὰ ζήσω μακρὰν τοῦ ἀνδρός μου. Ἐφοβούμην μόνον μὴ παρακούσωσα εἰς τὴν παραγγελίαν τοῦ συζύγου μου πέσω εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἰνδῶν. Καὶ ὅμως παρεκάλεισα τὸν ἀδελφόν μου καὶ τὴν οἰκογένειάν μου νὰ μοι δώδωσι τὴν ἄδειαν· ἀλλ' αὐτοὶ μὲ ἀπέτρεψαν καὶ μὲ παρεκίνησαν νὰ ἔχω ὑπομονήν.

Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ἐλθόντος στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος ἀπὸ Βουνοζάυρας, ἐπεσεφθην τὸν ἀρχηγόν καὶ τὸν παρακάλεσα νὰ λάβῃ οἶκτον διὰ τὰ παθήματα τοῦ ἀνδρός μου· οὗτος ὅμως ἐξ ἐκνότητος ἔγραψε πρὸς τὸν Ἰθάβραν, ὅτι ἐὰν ὁ σύζυγός μου ἦτο ἐνοχος, ἔπρεπε νὰ τὸν θανατώσῃ ἀμέσως· ἀλλὰ τὸ τέρας τοῦτο ἀπεκρίθη ὅτι γλυκαῖα τιμωρία ἦτο ὁ θάνατος.

Ἐσυλλογιζόμενη ἀδιακόπως τί νὰ κάμω· ἐπεθύμουν νὰ μεταφέρωσι τὸν δῆν Ἰωσήφ εἰς μέρος ὀλιγόντερον ἐκτεθειμένον εἰς τὰς προσβολὰς τῶν Ἰνδῶν, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι θὰ συγκατένευε νὰ μοι ἐπιτρέψῃ νὰ ἐκπληρώσω τὸν ἐπιθυμῶν καὶ τὸ χρέος μου, μεταβαίνουσα πλῆσιν του.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἤκουσα ὅτι ἐφθασεν ὁ ἀνώτατος ἄρχων τῆς Πολιτείας, ὁ δῆν Ἐμμαν. Ρόζας. Ἄν καὶ τὸ ὄνομα μόνον μοι ἐπροξέεινε φρίκην, ἐζήτησα νὰ τὸν ἰδῶ. Ὅτε ὅμως παρουσιάσθην εἰς αὐτὸν ἀντὶ νὰ δηλιθῶ, οἱ ἄλοφοι διέκοψαν τὴν φωνήν μου· τὰ δάκρυα ἔρρεον ποταμῶδην εἰς τὰς παρειάς μου. Ὁ Ρόζας μὲ ἠρώτησεν (ἐὰν δὲν ἐλησμονήσασα τὴν δηλίαν του) «διὰ τί μία τόσον ἀξίεραστος κυρία ὠδύρετο τόσον;» Ἀναλαβούσα ὀλίγον θάρρος, παρέστησα τὰ δυστυχήματά μου. Μοι ὑποσχέθη πᾶσαν τὴν δυνατὴν συνδρομήν, καὶ ὅτι θὰ μοι ἐκοινοποιεῖ τὴν ἀπόφασιν, ἣτι; θὰ ἐγίνετο ὅταν μετ' ὀλίγον θὰ ἔβλεπε τὸν Ἰθάβραν. Εἶπα τότε ὅτι θὰ ἔστειλα ἀνθρώπον ἐπίτηδες διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν· αὐτὸς ὅμως ἀπεκρίθη ὅτι περιττὸν ἦτο νὰ στείλω, διότι αὐτὸς θὰ μοι διεβίβαζε τὴν ἀπάντησιν. Ἀλλ' εἰσέτι περιμένω τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν.

Ὅτε ἐπανήλθα εἰς τὴν κατοικίαν μου εἶχα τοιαύτην κεφαλαλγίαν, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ κατακλιθῶ. Τρεῖς ἡμέρας ἤμην κατὰκοιτος. Μοι ἤλθεν ἡ ἰδέα ὅτι πιθανόν ὁ Ἰθάβρας, βλῆπων με ταπεινούμενην ἐνώπιόν του, θὰ ἐνέδιδεν εἰς τὰς παρακλήσεις μου· ἀλλὰ μοι ἦτο ἀποτρόπαιος ἡ ἰδέα αὐτὴ· καὶ ὅμως τὴν δικαιώσωσα εἰς τοὺς συγγενεῖς μου· ὄλοι μ' ἐθεθαίωσαν ὅτι ὄχι μόνον ἐπικίνδυνον ἀλλὰ καὶ ἀτελεσφόρητον θὰ ἦτο τὸ κίνημα τοῦτο. Τί λοιπὸν νὰ πράξω; Ἐπρεπε τάχα νὰ σταυρώσω τὰς χεῖράς μου καὶ νὰ καθῆσω; Ἐξῆλθα λοιπὸν καὶ διευθύνθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου· ἐνόμισα ὅτι μ' ἔφεραν εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης· ἦτο δὲ εἰς τὴν θύραν ἔτοιμος νὰ ἵππεύσῃ. Μόλις μὲ παρετήρησε καὶ ἀνεκράζεν ὡς μαινόμενος· — Τί ἐρχεται νὰ κάμῃ εἰδὼ αὐτὴ ἡ γυναῖκα;· νὰ φύγῃ εὐθὺς· διώξετέ την.— Καὶ μετὰ πολλὰς ἀλλας ὑβρεῖς, τῶν ὁποίων καὶ μόνη ἡ ἀνάμνησις ἀναδιβάσει ἐρόσημα εἰς τὰς παρειάς μου, ἐπρόσθεσεν·

— Ἄφετέ τον, τὸν κατεργάραρν ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκειται εἶναι καλὰ. . . κατὰ τὴν ἀπουσίαν του δὲν

ἔχεις τὴν ἐλευθερίαν νὰ κάμῃς ὅ,τι θέλεις; τί ἔχεις νὰ μὲ ζητήσῃς δι' αὐτόν;

— Τί ἔχω νὰ σᾶς ζητήσω, Κύριε! Δὲν πρέπει νὰ παρακαλέσω διὰ τὸν σύζυγόν μου;

Ἐκεῖνος δὲ ἀναθᾶς εἰς τὸν ἵππον ἐκραζεν ὡς ἔξω φρενῶν·

— Διώξετέ την!

Καὶ ἐκροτάλησε πλῆσιν μου τὴν μαστιγὰ του μὲ τοσαύτην σφοδρότητα, ὥστε παρ' ὀλίγον ἐξεσχίζετο τὸ πρόσωπόν μου.

Ἀνεχώρησα λοιπὸν ἀπῆλπισμένη, καὶ πεποίησιν ἔχουσα ὅτι ἐνόσῳ ἔξει τὸ τέρας· ἐκεῖνο δὲν ὑπῆρχε σωτηρίας ἐλπίς.

Γ'.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης μίαν μόνην ἰδέαν, ἕνα μόνον σκεπὸν εἶχα, νὰ ὑπάγω εἰς τὸν σύζυγόν μου. Πολλάκις ἐζήτησα τὴν ἀδειάν του· ἀλλ' ἡ ἀποκρίσις του ἦτο πάντοτε ἡ αὐτὴ· « Τὸ μέρος ὅπου εὐρίσκουμαι δὲν εἶναι ἀσφαλὲς διὰ νέαν γυναῖκά· στίφη Ἰνδῶν περιφέρονται ἀκατάπαυστος εἰς τὰ περίξ. Θὰ διπλασιάσῃς τὰ βάσανά μου, διότι θὰ πάσχω καὶ διὰ σέ. Θὰ πεινάσῃς καὶ θὰ διψάσῃς εἰς τὰ ἔρημα δάση. Πλὴν τούτου μήπως δὲν εἶσαι ἀναγκαῖα εἰς τὰ τέκνα μας; »

Ὅρθοι ἦσαν οἱ λόγοι τοῦ ἀνδρός μου, ἀλλὰ δὲν μὲ ἐπεισαν· ἠσθηθῆν ὅτι χρέος μου ἦτο νὰ καταφρονήσω καὶ τοὺς τρομερωτέρους κινδύνους. Παρακάλεσα δὲ τόσον ἐνθέρμως καὶ τόσον ἐκπνευλιγμένως τὸν ἀδελφόν μου Σαντιάγον, ὥστε ἐπὶ τέλους μὲ ἠτοίμασαν δύο ἵππους, καὶ μὲ ἀφῆκαν νὰ ἀναχωρήσω συνοδουμένη ἀπὸ τὸν νεώτερον ἀδελφόν μου· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχα ἀνάγκην ἀδείας, ἐζήτησα ἀπὸ τὸν Ἰθάβραν αὐτὸς δὲ ἀπεκρίθη·

— Ἄς ὑπάγῃ, ἀφοῦ τὸ θέλει, ἡ τρελή, καὶ ἄς τὴν ἀρπάξουν οἱ ἄγριοι!

Ἀνεχώρησα λοιπὸν μὲ καρδίαν περίλυπον, ἀφείσα τὴν θυγατέρα μου Λουσίαν εἰς τὸν ἀδελφόν μου, καὶ λαβοῦσα μετ' ἐμοῦ τὴν Ἑλίξαν ὡς πλεόν δυνατὴν νὰ ὑποφέρῃ τοὺς κόπους τοῦ ταξιδίου. Ἐλθοῦσα εἰς Ματάραν παρουσιάσθη εἰς τὸν φρούραρχον· τεσσαράκοντα λεύγας εἶχα νὰ διατρέξω εἰσέτι μέχρι τοῦ μέρους ὅπου ἦτο ὁ σύζυγός μου. Ὁ φρούραρχος μοι ἀπεκρίθη ὅτι ἄνευ ἀνωτέρας ἀδείας δὲν μοι ἐπέτρεπε νὰ προχωρήσω· ἂν καὶ τὸν ἐθεθαίωσα ὅτι εἶχα προφορικὴν ἄδειαν, αὐτὸς ὅμως ἐδίσταζεν. « Ἐὰν ἀμφισβᾶλλετε, εἶπα, ἀφετέ με νὰ στείλω ταχυδρόμον διὰ νὰ φέρῃ τὴν ἄδειαν ἔγγραφον. Καὶ ἐὰν εἶναι ψεῦδος εἶμαι ἐτόιμη νὰ ὑποστῶ πᾶσαν τιμωρίαν. » Ὁ φρούραρχος μ' ἐχώρισεν ἀπὸ τὴν κόρην καὶ τὸν ἀδελφόν μου, καὶ μὲ ἔθεσαν ὑπὸ κράτησιν εἰς ἀδενδρον μέρος τοῦ δάσου. Ὁ ταχυδρόμος ἀνεχώρησε, καὶ

μετά τινος ημέρας επανήλθε φέρον την ἄδειαν· ὅθεν ἀπεφασίσθη ἡ ἀναχώρησίς μου.

Δ΄.

Ὅτε μὲ εἶδε παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα ὁ σύζυγός μου ἐκλαυσεν ἀπὸ τὴν χαρὰν τοῦ· ἔβλεπεν ὅτι μόνη ἡ δύναμις τῆς ἀγάπης μου μὲ ἐνίσχυσεν εἰς τὸ νὰ παραβλέψω τοὺς κινδύνους καὶ νὰ παραβῶ τὴν διαταγὴν τοῦ. Ἦμην δὲ εἰς τόσον βαθμὸν ἀδύνατος, ὥστε μάλιστα ἐπρόφρα λέξιν. Τὴν νύκτα οἱ κώνωπες καὶ οἱ γιγνηκος (1) ἐπέπεσαν ἀκαθεκτοὶ κατ' ἡμῶν. Ὅτε ἐσηκώθη μὲ τὴν μικρὰν μου, καὶ τῶν δύο τὰ πρόσωπα ἦσαν τρομερῶς φουσκωμένα. Ἡ τροφή τὴν ὀποῖαν ἐδίδαν εἰς ἡμᾶς ἦτο καὶ ἀνεπαρκὴς καὶ κακὴ. Ὁ σύζυγός μου μὲ παρακάλει ἀκαταπαύστως νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν οἰκίαν μου βεβαίως με, ὅτι ἔπασχεν ἀληθῆ βυκανιστήρια ἐνὸς μὲ ἔβλεπεν ὑποφέρουσαν τόσας στερήσεις καὶ τόσην δυστυχίαν.

Ὁκτὼ ημέρας μετὰ τὴν ἀφιξίν μου εἰς τὴν ἔρημον, ἠκούσαμεν ὅτι οἱ Ἴνδοι ἠτοιμάζοντο νὰ ἐπιπέσωσι κατ' ἡμῶν. Ὁ σύζυγός μου ἐπέμενε τότε νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πόλιν. — Ὅταν εἶμαι μόνος, εἶπεν ἐπὶ τέλους, ἐμπερῶ νὰ φύγω· ἀλλὰ πῶς νὰ τὸ κατορθώσω μὲ σὲ καὶ τὴν κόρην μας;

Καὶ τῇ ὄντι ἦτο ἀδύνατον νὰ τρέχω πολλὰς ἡμέρας ἐφιππος.

Ἐπέστρεψα λοιπὸν εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἀλλ' ἔχουσα πάντοτε τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ ἐπανέλθω καὶ δεύτερον πλησίον τοῦ ἀνδρός μου.

Τῶν Ἰνδῶν τὸ κίνημα δὲν ἐγένετο· ἀλλ' ὁ Ἰθάβρας, φρονῶν ἴσως ὅτι ἡ θέσις τοῦ συζύγου καὶ τῶν ἄλλων ἐξορίστων δὲν ἦτο ἀρκετὰ διειρη. διέταξε νὰ τοὺς μεταφέρωσιν εἰς ἀπώτερον, πλησιέστερον τῶν Ἰνδῶν, εἰς τόπον ἐπι μάλλον βροθίοντα κωνώπιον, σκηπητῶν καὶ ἄλλων τοινυτίων ζωώριον, τρωρούμενον μὲ αἶμα.

Τόσῳ δὲ τρομερὸν ἦτο τὸ μέρος τοῦτο, ὥστε ὁ σύζυγός μου ἀπελπισθεὶς ἔβλεπε κατὰ νοῦν νὰ φύγῃ διὰ τοῦτο ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ πρὸς αὐτόν. Μοὶ ἔγραψε λοιπὸν καὶ μὲ ἠρώτα ἐὰν ἤθελα νὰ τὸν συντροφεύσω ὅλᾳ μὲ ἀνεβίβαζεν ὑπισθέν του εἰς τὸν ἵππον, καὶ ὅλᾳ ἐφρόντιζε ν' ἀποφύγομεν τὴν προσοχὴν καὶ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἰθάβρα καὶ τῶν Ἰνδῶν. Ὁμολογῶ ὅτι ἐφοβήθη, καὶ ἠθέλησεν περιλυπεῖν τὴν καρδίαν μου, ὅτε ἐθυμώθη ὅτι ὁ ἀπεχωρίζομαι διὰ παντός ἴσως ἀπὸ τὰς μικρὰς μου. Καὶ ἡμῶς δὲν ἐδίετασα. Ἀπεκρίθη εἰς τὸν δὸν ἰωσήφ ὅτι ἠπόρησα διὰ τί ν' ἀμφιβάλῃ διὰ τὴν σταθερότητα μου, ἀνοῦ ἐγνώριζεν ὅτι ἀπόφασιν εἶχα ν' ἀποθάνω μετ' αὐτοῦ.

Ἐπερίμενα νὰ μὲ γράψῃ νὰ ἀναχωρήσω, ἀλλὰ δὲν

(1) Τὰ ζωῶρια ταῦτα εἶναι πολὺ πλέον ὄχληρά καὶ τῶν ἀγαθωτέρων κωνώπιων

ἐλάβανα ἀπόκρισιν. Ἦμην ἀνήσυχος εἰς ἄκρον καὶ διὰ τοῦτο συνεχῶς ἐπεσεπτύμην τὴν οἰκογένειαν τοῦ συνεταίρου τοῦ ἀνδρός μου. Ἦκουσα δὲ κατὰ τύχην ὅτι μετανοήσας δὲν εἶχε πλέον σκοπὸν νὰ μὲ προσκαλέσῃ. Ὅτε ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολήν μου ἀνεφώνησε· « Διὰ τί νὰ βάλω εἰς νέαν δοκιμὴν τὴν ἰσχυρὰν θέλησιν καὶ τὴν ἀγάπην τῆς; Μήπως δὲν ἠξέειρω νὰ καταφρονήσω καὶ νὰ ὑποφέρω τὸν θάνατον; Βαρβάρητος δὲν εἶναι νὰ ἐκθέσω τὴν Λύγουστιαν εἰς τόσον μεγάλους κινδύνους. » Μετὰ ταῦτα τὸν ἐκυρίευσεν βαθυτάτη μελαγχολία, ἠσθένησε βαρέως καὶ παρήγγειλε νὰ μὴ μάθῃ τι μήτε ἡ σύζυγός μήτε ἡ οἰκογένειά του.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, παρακούουσα τὰς παρακλήσεις τῶν συγγενῶν μου ἀνεχώρησα, ἐταξείδευσα ἡμέραν καὶ νύκτα καὶ διέσχισα τὴν ἔρημον.

Ε΄.

Ὅτε εἰσῆλθα εἰς τὴν καλύβην τοῦ ἀνδρός μου ἤρμησα πρὸς αὐτόν μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας· ἀλλ' αὐτὸς ὠπισθοχώρησε καὶ μὲ εἶδε μὲ ἀδιαφορίαν! Τὸ βλέμμα τοῦ ἦτο θολόν, καὶ ἡ ὀχρότης καὶ ἡ ἀδυναμία ὑπερβολικὴ εἶχεν, οἶμοι! παραφρονήσει.

Γενομένη ἔντρομος, ἠθέλησα νὰ ὀμιλήσω... ἀλλ' ὁ Οὐνζάγας μὲ ἔκαμε νεῦμα. Καὶ κατέστειλα μὲν τὴν φωνήν, ὅχι ἡμῶς καὶ τὰ δάκρυά μου.

Μετὰ ταῦτα ἀπέτεινα γλυκείας τινος λόγους πρὸς αὐτόν· αὐτός ἔμοις μοὶ ἀπεκρίθη ἠσυχῶς μὲν ἀλλὰ παραλόγως.

Ἀπορῶ πῶς δὲν ἀπέθλινα τὴν ἴσραν ἐκεῖνην! Ζητήσας πληροφορίας ἀπὸ τὸν Οὐνζάγαν ἔμαθα ὅτι κατ' ἀρχὰς εἶχε φυρετόν. « Τὸν ἐφύλαττα πάντοτε, ἐπρόσθεσεν, ἐκτὸς τῶν ὠρῶν κατ' ὅς ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ εἰς ἀναζήτησιν τροφῆς. Μὲ ὄρκισε νὰ μὴ σὲ εἰδοποιήσω ἤμην δὲ τόσον ὑπέχρως πρὸς αὐτόν, ὥστε ἐνόμισα ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ παρακούσω. Πλὴν τοῦτου δὲν μοῦ ἐπέφασε ποτὲ ἀπὸ τὸν νοῦν ὅτι ἐκινδύνουσε ν' ἀποθάνῃ ἢ νὰ τρελαθῇ. »

Μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ ἀπελπισία μου. Ἦμέραν καὶ νύκτα ἔκλαια καὶ ὠδυόμην. Ὁ φυρετὸς τοῦ συζύγου μου δὲν ἔπαυε, καὶ μὲ πολλὴν δυσκολίαν κατέπεισά τινα ταχυδρόμον νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ μὲ φέρῃ ἱατρὸν· αὐδεὶς ἔμοις τῶν ἱατρῶν, ἐν καὶ ἐπροσφέρθη πρὸς αὐτοὺς γενναία ἀμοιβή, δὲν ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ. Μοὶ ἔστειλαν μόνον ἱατρικὰ τινα καὶ παραγγέλιας πῶς νὰ τὸν μεταχειρισθῶ. Μοὶ ἤλθεν ἡ ἰδέα νὰ ὑπάγῃ μόνη νὰ παρακαλέσω ἕνα ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ πῶς ν' ἀφήσω μόνον τὸν πάσχοντα; πειθάνον ἦτο ν' ἀποθάνῃ κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου.

Μίαν τῶν ἡμερῶν κατεγνώμην νὰ βάλω εἰς λουτρὸν τὸν ἀρρώστον μου, καὶ ἐδοκίμαζα πολὺν κόπον διότι ἀνοίστατο. Ἐνῶ δὲ ἐπροσπάθειον νὰ τὸν σκε-

πᾶσω ὑπὸς τὸν προφυλάξω ἀπὸ τὸν ἀνεμον, ἀκωλύτως εἰσερχόμενον εἰς τὴν χορτοσκέπαστον καλύβην ἡμῶν, γυνὴ τις ἐλθοῦσα μεθ' ὀρμῆς εἶπεν ὅτι Ἴνδοι, ὀλίγον μακρὰν ὄντες, ἤρχοντο κατ' ἡμῶν, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ φύγομεν. Εὐθύς ἔσυρα τὸν σύζυγόν μου εἰς τὸ δάσος ἐνῶ ἔπνεα σφοδρότατος ἀνεμος. Ἐφυγαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων καλυβῶν οἱ κάτοικοι. Ἐπειδὴ ἡμῶς ἦτο ἀνάγκη νὰ μακρυνθῶμεν πολὺ, ἠθέλησα νὰ ἀγοράσω δύο ἵππους καὶ ἐπρόσφρα πρὸς τοῦτο ἀξέολογον χρηματικὴν ποσότητα· ἀλλὰ μάλιστα κατώρθωσα νὰ ἀγοράσω ἕνα. Ἀνεβίβασα εἰς αὐτὸν τὸν ἀνδρα μου, ἐγὼ δὲ ἐκάθησα ὀπισθεν αὐτοῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἔδυναμην νὰ διοικήσω καλῶς τὸ ζῶον, ὁ δρόμος τοῦ ἦτο ἀτακτος. Ὁ Οὐνζάγας ὡς πολλὰ πάσχων δὲν ἦλθε μετ' ἡμῶν.

Ἐφθάσαμεν ἐντὸς ὀλίγου εἰς δρόμον τόσῳ στενόν, ὥστε οἱ ἀκανθώδεις κλάδοι τῶν δένδρων κατεξέστχισαν τὸ ἔνδυμά μου· ἀνὰ πᾶν βῆμα σχεδὸν ἐκινδυνεύαμεν ἢ νὰ πληγωθῶμεν ἢ νὰ πέσωμεν.

Τὸ ἐσπέρας ἐπέξυτα τὸν σύζυγόν μου καὶ ἐκάθησα πλησίον τοῦ χωρὶς νὰ κοιμηθῶ· δι' ὅλης τῆς νυκτός· ἔπασχεν ὁ ταλαίπωρος τρομερὰ. Τὴν δὲ ἐπιούσαν, μαθόντες ὅτι παρήλθεν ὁ φόβος τῶν Ἰνδῶν, ἐπεστρέψαμεν εἰς τὴν καλύβην.

Οἱ ἱατροὶ τῆς πόλεως, πρὸς οὓς ἔστειλα καὶ δεύτερον ταχυδρόμον, μοὶ ἀπεκρίθησαν νὰ λούω πολλάκις τῆς ἡμέρας τὸν πάσχοντα. Κατώρθωσα νὰ ἀποκτήσω λουτρὸν τι δερμάτινον, ἕσον δὲ διὰ νερὸν εἶχαμεν εὐτυχῶς ἀφθονον. Ἀλλ' ὁ ἀπάνθρωπος Ἰθάβρας διέταξε μετ' ὀλίγον νὰ μεταφέρωσιν ὅλους ἡμᾶς εἰς ἀπώτερον μέρος τῆς ἐρήμου, πάντῃ ἀνυδρον, ὅπου διὰ νὰ προμηθευθῇ τις ὀλίγον νερὸν, ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ τέσσαρας λεύγας μακρὰν. Ἐπειδὴ δὲ ἦτον ἀναγκαστικὸν διὰ τὸ λουτρὸν τοῦ ἀσθενοῦς μου, μετέβαινα μόνη εἰς ἀναζήτησιν. Ὁ ἥλιος μὲ ἐφλόγιζε κατ' ὄδον καὶ μὲ κατέτρωναν οἱ κώνωπες. Ὁ κόπος, αἱ στερήσεις, οἱ πόνοι μὲ κατέτηκαν.

ΣΤ΄.

Πολλάκις, ἐνῶ παρεκίνουν τὸν πάσχοντα καὶ ἐμῆ εἰς τὸ λουτρὸν, ἐμαίνετο καὶ μὲ ἔδακνε καὶ μοῦ ἔσχιζε τὰς σάρκας. Μίαν ἡμέραν ἐλειποθύμησα· ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπῆδα ἔξω τοῦ λουτροῦ· ἡ ἀσθενεία τοῦ χειροτέρεως τότε.

Μόνον ἀνακούφισιν εἶχα τὰ δάκρυα καὶ τὴν προσευχὴν.

Ἐνίοτε ἤρχοντο στρατιῶται καὶ ἐπέβαλλον ἀγγαρίας εἰς τὸν σύζυγόν μου· ἀλλ' ἦτο δυνατὸν νὰ τὰς ἐπιτέλεσ; δύναμις χρημάτων τὸν ἔσωζα.

Ἐπιθυμοῦσα νὰ προφυλάξω ὀπισθεν τὸν ἀσθενῆ ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ τὴν βροχὴν, κατώρθωσα νὰ σκεπᾶσω τὴν καλύβην μὲ ξύλα. Ἡ τέχνη μου αὐτὴ ἐ-

προδόθη καὶ μὲ διέβαλαν εἰς τὸν Ἰθάβραν ὅτι ζῶ πολυτελῶς. Διέταξε λοιπὸν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὰ ἐνδότερα. Οἱ στρατιῶται μᾶς ἐδίωξαν ὡς ἀγέλην καὶ μᾶς ἀρῆκαν ὑπὸ τὴν σκίαν δένδρου. Δεκαπέντε ἡμέρας ἐμείναμεν ἐκεῖ εἰς τὸ ὑπαίθριον.

Φιλάνθρωπός τις γυνὴ ἐκ τῶν πέριξ κατοίκων μᾶς ἔδωκεν ὀλίγον ἄρτον καὶ ἀραβόσιτόν.

Ἐπειδὴ δὲ μοὶ ἔμεναν εἰσέτι χρήματα, ἠθέλησα νὰ κατασκευάσω νέαν καλύβην· ἀλλὰ μὲ μεγίστην δυσκολίαν κατώρθωσα νὰ εὔρω ἐργάτας μετὰ τῶν ἀναλήθων κατοίκων ἐκεῖνου τοῦ μέρους. Μετὰ ταῦτα παρεσκευάσα κλίνην εἰς τὸν ἀνδρα μου, καὶ ἀγοράσασα τὴν σιωπὴν ἐνὸς στρατιώτου, ἀπέβαλα τὰ σίδερα ἀπὸ τοὺς πόδας του.

Οἱ συγγενεῖς μου μοὶ ἔγραφον ἀδικόπως διὰ νὰ ἐπιστρέψω τὴν νύκτα, ἐνθυμουμένη ὅτι πειθάνωτον αἱ ταλαίπωροί μου θυγατέρες νὰ ἔμεναν ὀρφανὰ καὶ πατρὸς καὶ μητρὸς, ἠσθανόμην σπαραττομένη τὴν καρδίαν μου. Εἶχα ὅμως ἀκλόνητον ἀπόφασιν νὰ μὴ ἀφήσω τὸν ἀνδρα μου. Τῶν ἱατρῶν τις μοὶ εἶχε γράψῃ ὅτι μόνος τρόπος νὰ θεραπευθῇ ἡ παραφροσύνη τοῦ ἦτο ἡ ἐπίθεσις ἐκδορείων. Τὰ ἐπέθεσα λοιπὸν· ἀλλὰ μάλιστα ἤρχισαν νὰ κἀνωσι καὶ ἠθέλησε νὰ τὰ ἀποσπᾶσῃ· ἐπειδὴ δὲ τὸν ἐμπόδιζα μὲ ἐκτύπα ἀνηλεῶς. Καὶ ποτε μάλιστα μὲ ἔσυρεν ἀπὸ τὴν κόμην, καὶ τόσον σφοδρὰ, ὥστε ἐνόμιζα ὅτι θὰ ἐκπνεύσω.

Καὶ ὁ Οὐνζάγας ἔπαυσε τὸ σῶμά του ἦτο καταπληρωμένον καὶ ἀπὸ τὰ ἔλκη ἐξήρχτο δυσώδης ἀποφορά. Ἐθεράπευα καὶ αὐτόν· ἦτο σύντροφος καὶ φίλος μὲ, καὶ χρέος εἶχα νὰ τὸν φροντίξω.

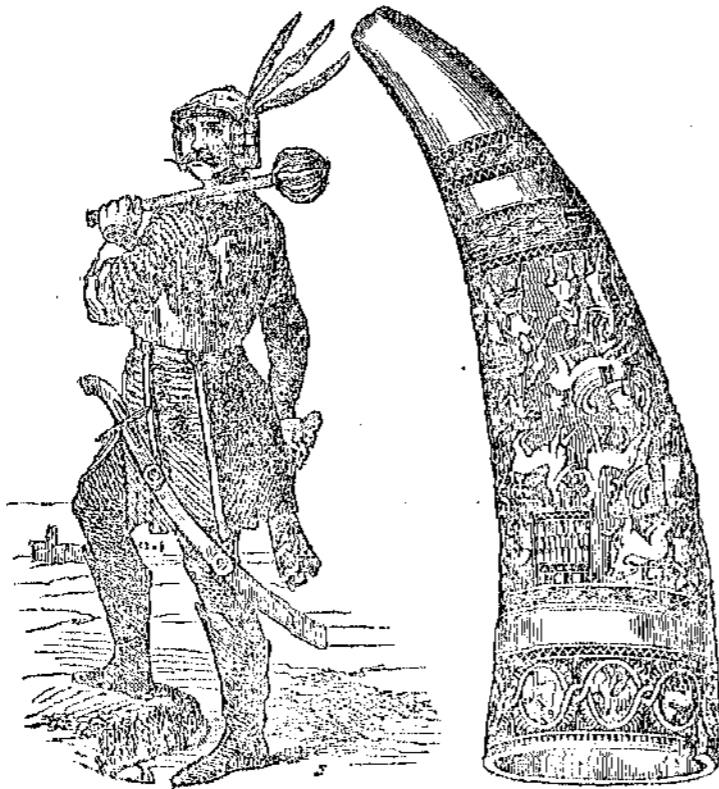
Πρῶτον τιμὰ, μάλιστα ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, εἰδοποιήθημεν ὅτι ἔρχονται Ἴνδοι· ἀνεσῆκωσα εἰς τὰς ἀγκάλας μου τὸν σύζυγόν μου μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Οὐνζάγα, καὶ τὸν ἔφερα ἐντὸς τοῦ δάσους. Κατ' ὄδον ἐφύναζε καὶ μὲ ἐκτύπα καταπεπονημένη καὶ καταβασανισμένη πολλάκις ἔπεσα κατὰ γῆς καὶ εἰς τοιαύτην ἐφθασα ἀπελπισίαν, ὥστε ἐπεθύμουν τὴν ἴσραν ἐκεῖνην τὸν θάνατον. Καὶ νομίζω ὅτι ἐὰν δὲν ἐλυπομούμην τὴν μητέρα, τὰ τέκνα μου, καὶ τὸ πρὸς τὴν ἀνδρα μου χρέος θὰ ἐγινόμην αὐτόχειρ.

Οἱ Ἴνδοι ἐλθόντες εἰς τὴν καλύβην μου τὴν ἐλεηλάτησαν καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ἔκυσαν· ἐφόνευσαν δὲ καὶ πολλοὺς ἀνθρώπους· καὶ ὁσῶμα ἐθαύρασα ὅτι δὲν μᾶς ἀνεκάλυψαν, διότι δὲν ἤμεθα μακρὰν· αἱ φωναὶ μάλιστα τοῦ συζύγου μου ὅλᾳ ἠκούοντο, ἐν δὲν ἐσυγχέοντο μὲ τὰς κραυγὰς καὶ τὰ σείσματα τῶν Ἰνδῶν καὶ τοὺς ποδοβολητοὺς τῶν ἵππων τῶν.

Δὲν εἶχαμεν λοιπὸν πλέον ἄστυον! Εἶρασι ἡμέρας ἐμείναμεν πάντῃ ἄστεργοι. Μετὰ ταῦτα οἱ στρατιῶται μὲ διέταξαν νὰ κινηθῶμεν, καὶ μὲ ἔφεραν εἰς τόπον ἐπι πλέον μακρυσμένον, ὅπου πλὴν τῶν Ἰν-

Ὁ Ἀγγεῖλος καὶ τὸ κέρας αὐτοῦ.

μένους ἔτι καὶ νῦν, εἶσιν ἀπαδείξις τῆς ταυτότητος τοῦ ὄργάνου τούτου. Ἡ ἐργασία τοῦ κέρατος ἔχει πολλὸ τοῦ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, τὰ δὲ πρόσωπα καὶ τὰ κοσμημᾶτα φαίνονται ἀσιατικῆς προέλευσης. Ὁ γυμναστής τῆς Οὐγγαρίας, καὶ τοὶ τῆς πατρίδος οὗτοι ταλαιπωρημένοι, δὲν κατέλιπε τὰ κατὰ παράδοσιν ἦθη καὶ ἔθιμα· ὅθεν ἐγγλύφει καὶ τὴν σήμερον ἀπαράλλακτως τὴν βλάβον ἢ μεταχειρίζεται.

(Musée Universel).

Η ΓΑΣΜΗ ΤΟΥ ΦΙΓΛΙΝΟΥ.

(Ἐκ τῶν τοῦ Edouard Laboulaye).

Τὸ ἑπάγγελμα τοῦ ἐφημεριδογράφου ἔλιγον φθονεῖται τὴν σήμερον, διότι οὔτε εἰς τὸν πλοῦτον οὔτε εἰς τὴν ἀρχὴν φέρει. Καὶ ὅμως πόσας κρυφίας ἔδωκας παρέχει εἰς τὴν ἐπιστήμη τῆν ἀξίαν αὐτῶν ἀνθρώπων! Δὲν λέγω μόνον τοὺς μεγάλους συγγραφεῖς, οἵτινες, σπείροντες τὴν ἀλήθειαν εἰς ἄγονον αὐλάκα, ἀνυμνοῦσι μετὰ τελείας πίστεως· νὰ βλαστήσῃ ἐν τῷ μέλλοντι ὁ σπόρος, τὸν ὅποιον οἱ σοφοὶ τῆς ἡμέρας καταπραΰνουν. Τυχὸν εἰς τοὺς στωϊκούς τούτους φιλοσόφους, οἵτινες ἄλυτοι καὶ ἀμείδῃτοι βλέπουσι πᾶσαι, πολιτικὸν τινὰ ἄνδρα κοσμοῦμενον διὰ τῶν

βλαβῶν τῶν ἰδεῶν τῶν καὶ φανταζόμενον, ὡς ἄλλοι ὑποκριταί, ὅτι χάρις εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ μόνου ἔχει ἀξίαν τὴν περιστώμενον πρόσωπον, διότι μόνος αὐτὸς φαίνεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ μόνος χειροκροτεῖται! Ἀλλὰ καὶ εἰς ὅσους δὲν ἐπιτρέπεται ἡ φιλοδοξία αὐτῆ, ἀρκοῦνται δὲ ὑπερασπίζοντες ἐπιουσίας τὸ ἐξῆς καὶ τὸ δίκαιον, ὑπάρχει τάχα ἀπόλαυσις περὶ οὐσίας ἀνταξίαν τῶν ἀπροσδοκῆτων συμπαθειῶν τὰς ὁποίας διεγείρει μακρὰν ἢ κοινὴν ἰδέαν, ἐλπίδων καὶ πόθων; Εἰς οὐδὲν λογίζομεθα τοὺς νέους ἐκείνους φίλους, οἵτινες εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀποκαλύπτουσιν ἡμῖν τὴν καρδίαν τῶν, τῶσά μᾶλλον πιστότεροι καὶ ὅσον δὲν ἀποκτῶμεν αὐτοὺς ἐκ τύχης, τῶσά γλυκύτερον ὅσον ἡ γνώμη τῶν διαβουλοῦσι καὶ συγχωρεῖ ἡμῖν νὰ πιστεύσωμεν πρὸς στιγμὴν ὅτι εἴμεθα μεγάλοι ἄνδρες. . . Ἐξὼ τῆς πατρίδος ἡμῶν;

Ἐνὰ ἐκ τῶν ἀγνώστων τούτων φίλων ὑπήγγισα νὰ ἐπισκεφθῶ εἰς Τυσκάναν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1854 ἔτους. Παπαιδευμένος ἱερεὺς εὐγενῆς φιλολόγος, φράσημος ἀγρονόμος, εὐλαρινὴς πατριώτης, ὑπερασπιστῆς τῆς ἐμφρονος ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν δὲν καταλαμβάνει συνήθως εἰ μὴ ὁ ἀπολαμβάνων αὐτήν, ὁ ἐφημέριος Χ. . . δικαίως τιμῆ τὴν πατρίδα τοῦ ἔσπευδα λοιπὸν νὰ ἴδω ἕνα ἐκ τῶν πεπαιδευμένων καὶ γενναίων ἐκείνων ἀνθρώπων, διγώτερον σπανίων πέραν τῶν Ἀλπεῶν ἢ ὅσον ὑποτίθεται, οἵτινες ὑπομένουσιν ἀκλόνητοι τὰς σκληρὰς

δοκιμασίας, ὅψ' ἂν ἡ Ἰταλία μάτην πρὸ πολλοῦ χρόνου ἀσπᾶρει. Ὁ ἐφημέριος μὲ περιέμενον ἐν Φιγλίνο κειμένῳ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἄρνου, ὄντος ὀλίγας λεύγας μακρὰν τῆς Φλωρεντίας. Τὸ Φιγλινόν, ἄλλοτε περίφημον κατ' ἔλρον τὸ ἐπιπὸν ἐκεῖνο ποίημα τῆς Ἰταλικῆς ἐλευθερίας, τὸ ὁποῖον ἔσχευ ἀνθ' Ὀμήρου τὸν δάντην καὶ τὸν Μακιαβέλλην ἀντὶ Θουκυδίδου, τὴν σήμερον, ἄσημος κομπολις ὑπὸ μόνων τῶν γεωλόγων περιζήτητος καὶ ὑπὲρ ἑαυτῆς μόνον ἐκεῖνο ἔχουσα τὸ ὁποῖον οἱ ἄνθρωποι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐκρῖζώσωσιν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, τὴν αἰωνίαν καλλονὴν τῆς γῆς, τῶν ὑδάτων καὶ τοῦ οὐρανοῦ.

Ἡ ἀπὸ τῆς Φλωρεντίας εἰς τὸ Φιγλινόν ὁδὸς δὲν εἶναι μακρὰ. Μόλις ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ San Donato εἶχα εἶπει τελευταῖον βλέμμα ἐπὶ τῶν κυματοειδῶν λόφων, εἰς ὧν τὰς ὑπερείκας ἐκτείνεται ἡ Φλωρεντία, καὶ ἦδη διὰ τῶν ἐλαιῶνων κατέβαινον πρὸς τὸ γελοῖον ἐκεῖνο κῦτος, ὑποὺ τὸ Φιγλινόν κρύπτεται περιβεβλημένον ὑπὸ τῶν ἔδοντωτων τειχῶν του, δίκην πτηνοῦ ἐν φωλεῇ. Πανταχόσε γῆ ἐπὶ τῆς ὁποίας βλέπεις τὴν ζωὴν τῆς ἐργασίας, ὁμοιάζουσα κῆπον, πανταχοῦ ἐργάζεται συγκομίζοντες, ἀροτριῶντες καὶ σπείροντες ἐν ταύτῃ πανταχοῦ εἰς τὰς ἐδοὺς γυναῖκες φέρουσαι ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τὸ γαῦμα τοῦ γεωργοῦ καὶ μὴ παύουσαι τοῦ πλέκειν τὴν ψάθον, ἥτις θέλει σχηματῆσαι τὸν πέτασον τῶν κομψῶν ἡμῶν κυριῶν, ἢ τοῦ κλώθειν εἰς τὴν ἀτρακτον τῶν παραμυθίων πανταχοῦ γλυκὴ φῶς, καὶ ἀπὸ χλιαρὸς ποτίζων ἀνεξήγητον νοῦβριον. Δὲν εὐρίσκω ποιοῦ εἶδους παράδεισον δύνανται τις νὰ ὑποσχεθῆ εἰς τοὺς ζῶντας ὑπὸ τὸν μαγευμένον τοῦτον οὐρανόν.

Ἡθὺς εἰς Φιγλινόν, μόλις ἠρώτησα τοῦ καίτου ἡ οἶκτα τοῦ ἐφημερίου, καὶ ἦδη ἕκαστος μὲ ἐδείκνυε διὰ τοῦ δακτύλου ὡς τὸν ἀναμενόμενον ξένον «Κύριε, ἐκτὸς τῆς πόλεως, τὸ μεγάλο παλάτιον πρὸς δεξιάν.» Παλάτιον! ἡ λέξις αὕτη θὰ μὲ συνεκίσει, ἐὰν δὲν ἐγνωρίζω ἐκ πείρας ὅτι εἶναι οὐχ ἥττον κινδυνώδες νὰ πιστεύῃ τις εἰς τὴν πολυτέλειαν τῶν Ἰταλικῶν παλατιῶν ἢ εἰς τὴν ἀπλότητα τῶν ἀγγλικῶν ἐξοχικῶν καλυθῶν. Ἐν τούτοις σιδηρὰ κιγκλῖς ἐστραμμένη ὑπὸ οἰκοσήμεων διατεταγμένων καὶ εἰς ἐκάστην πλευρὰν ἔχουσα ὠραίας κυπαρίσσους, μακρὰ δενδροστοιχία ἀναβαίνουσα πρὸς κτίριον μεγαλοπρεπές, πάντα μὲ ἐθεθαίωσαν πρὸς στιγμὴν ὅτι εἰσπραχόμην εἰς ἄρχοντός τινος τῆς ἐκκλησίας· ἀλλ' ἡ ἐμφάνισις τοῦ νέου μου φίλου μὲ καθυσάχασε μετ' οὐ πολὺ.

Ἐἶδον τρέχοντα εἰς προῦπάντησίν μου γέροντα ἐνδεδυμένον κατὰ τὸν γαλλικὸν τρόπον ἑπανωφόριον μέλαν, βρακίον βραχὺ καὶ παχέα ἀργυρόπορπα σαντάλια. Χαρακτῆρες ἐξέχοντες, ὠραῖα λευκαὶ τρίχες, πρόσωπον ἀγαθόν, ὁμιλία ζωηρὰ, σχήματα ἐμφαντικά, πάντα εἰδείκνυον ὅτι εἶχε τὴν δύναμιν

ἐκείνην τῆς ψυχικῆς ὑγείας καὶ τῆς σωματικῆς βρόμης. Μὲ ἐνηγκαλίθη περιπαθῶς καὶ μὲ ὑπεδέχθη μετὰ τῆς θερμότητος ἐκείνης τὴν ὁποιαν οὐδόλους γνωρίζει ἢ ψυχρὰ εὐγένεια τὸν πόλεων ἡμῶν.

Εἰς τὴν ἐξοχὴν καὶ πρὸ πάντων ἐν Ἰταλίᾳ δὲν ὑπάρχει καλλίτερον τοῦ ὑπαίθρου μέρος· ὅθεν, ἕνα προταθῆς ὁ περίπατος ἐγένετο δευτῆς. Ὁ συνοδοιπόρος μου, ὀπλισμένος διὰ χουβρᾶς βλάβου καὶ πλατέως ἀλεξιβεροῦ προστατεύοντος· αὐτὸν κατὰ τοῦ ἡλίου, προηγέτο ἐμοῦ μεγάλοις βήμασι καὶ μὲ ἔλρον τὴν ἡλικίαν τοῦ ἀνέβαινε τοὺς λόφους μετὰ ζωηρότητος εὐκόλως καταπονοῦσης τὴν νοῦβριότητα κατοικοῦ πόλεως. Κατ' ἔλρον τὸν δρόμον ἐφαίνοντο παιδία συντρέχοντα καὶ κρυπτόμενα ὕπασθεν τῶν βάτων διὰ νὰ παρατηρήσωσιν τὸν νεωστὶ ἐλθόντα· οἱ δὲ πατέρες αὐτῶν κατέλειπον τὰς διελάς τῶν ἴνα χαρταῖωσι τὸν προστατήν, ὅστις ἀπέτεινε εἰς καθένα φιλικούς λόγους, προειδοποιήσιν τινὰ ἢ παραμυθίαν. Πόσον ἡ παρισινὴ ἡμῶν ζωὴ, ἐρημος ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους, μοὶ ἐφαίνετο μελαγχολικὴ παραβαλλομένη πρὸς τὴν ἀδιάκοπον συνάφειαν, δι' ἧς ὁ ξενίζων με καθίστατο σύμβουλος, στήριγμα, φίλος τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων ἀνθρώπων!

Ἄψ' οὐ περιπατήσωμεν ἀνέτως, ὁ ὀδηγός μου μὲ ὀδήγησεν εἰς τὴν γέφυραν τοῦ Ἄρνου ὅπου ἀπολαύσω θέαμα ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα οὐδέποτε λησμονοῦνται. Κατέναντι ἡμῶν οἱ λόφοι, πυκνοὶ ὡς ἀγέλη, ὑψοῦντο εἰς σχῆμα ἀμφιθεάτρου μέχρι τῶν κορυφῶν τοῦ Ἀπεννίνου ἐφαίνοντο ὡς δώματα δώματα πρασιᾶς καὶ φυτῶν, ὑποὺ πάντα τὰ κλίματα ὑπῆρχον διαδοχικῶς· ἡ ἐλαία καὶ ἡ ἄμπειλος ἀνέβαινον μέχρι τῶν καστανεῶν, αἱ κασταναὶ καὶ οἱ λειμῶνες μέχρι τῆς κορυφῆς τῶν ἐλατῶν. Ἡ ἐσπέρα ἐπληθύνετο, ὁ δὲ ἥλιος κατήρχετο ὕπασθεν τῶν βουνῶν τῆς Σιέννης· ἐθαυροῦσαμεν αὐτὸν θαυμάζοντες, μέχρις οὐ ἡ τελευταία ἀκτὴς διελύθη εἰς χρυσοῦν βροχὴν ὕπασθεν τῆς τελευταίας κορυφῆς. Ἐπανελθόντες εἰς τὴν οἰκίαν ἠρχίσασαμεν πάλιν ζωηρότερον τὴν συνομιλίαν καθήσαντες περὶ λιτὴν τράπεζαν, καὶ κύριος οἶδε πόσον δρόμον διηνούσαμεν εἰς ἔλιγον διάστημα χρόνου. Εἰς ἐλιγώτερον δὲ ὥρῳ διάστημα ἀνεσκευάσαμεν τὴν Εὐρώπην, ἠλευθερώσαμεν τὴν Ἰταλίαν, ἐθεραπεύσαμεν τὴν νόσον τῶν ἀμπέλων, ἀνεζωπυρήσαμεν εἰς ἀπάσας τὰς καρδίας τῶν ἔρωτα τῆς ἐλευθερίας καὶ ἐπλάσαμεν νέαν γενεάν μεταξοσκωλήκων, ὅτε ἔλιγον κατ' ἔλιγον ἡ συνομιλία ἤρχισε νὰ μαραίνεται. Μετὰ τὸν κόπον ἡμέρας ἐλοκλήρου, ἢ διήλθον ἐξω, ἠσθάνομην τὸς ἐφθαλμούς μου κλειόμενους ἀουσίως· ἐνόησε μ' ἐφαίνετο ὅτι τὰ ὀμματόθυλα τοῦ ξενίζοντός με ἐξέπεμπον κατ' ἐμοῦ διαπύρους ἀκτῖνας. Καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἀγαθοῦ ἐφημερίου, ἐξεγερθέντος πρὸ τῆς αὐγῆς, ἡ εὐχαρίστησις νὰ μὲ ἐλέπη

δὲν ἠδύνατο νὰ κατανικήσῃ τὸν κάματον συνομιλίας ἀρετὰ μαρμαί, καὶ μοι φαίνεται ὅτι ἀσμένως μοὶ ἐπέτρειψε νὰ ἀποσυρθῶ.

Μὲ ὠδήγησαν εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ καλούμενον δωμάτιόν μου, ὃν δὲ ἐντελὲς οἰκημα. Ἐν Παρισίῳ ἡ φιλοξενία ἡμῶν εἶναι γλισχρὸς καὶ ζηλότυπος· ἐξαντλεῖται ἡ μεγαλοπρέπεια ἡμῶν ἐὰν φυλάξωμεν ἐπὶ δύο ὥρας εἰς τὸ γεῦμα τὸν προσφιλέστατον τῶν φίλων. Ἐκεῖ εὔρον δλόκληρον πάτωμα δι' ἐμὰ μόνον· ἀντικίμαρα ὁμοιάζουσα αἰθουσαν σωματοφυλακῆς, ἀπέραντος αἰθουσα καὶ θάλαμος βασιλικός· ἐξανέστην κατὰ τῆς πολυτελείας αὐτῆς ἀλλ' ὁ ἐφημέριος ἐμειδία διὰ τὴν ἐκπληξίν μου.

«Ἰδοὺ, ἔλεγεν, ἰδοὺ πῶς· ἔξω οἱ Φλωρεντινοὶ τὸν καλὸν καιρὸν τῆς ἐλευθερίας! Οἱ Σαλβιάται ἐκτίσαν τὴν ἐξοχικὴν αὐτὴν οἰκίαν, καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ κάμαρα τὴν ὁποίαν ἡ περιφημία· κόμησα κατῴκει πρὸ δύο περιπτῶν αἰώνων.

— Ποία περιφημία κόμησα; ἠρώτησα.

— Ἐκείνη ἡ ὁποία τόσον ἐξήλευε τὸν ἄνδρα της, ἀπεκρίθη ὁ ἐφημέριος, ὥστε ἀνακαλύψασα τὸ ὄνομα ἀντιζήλου τινὸς γυναικὸς, ἀπλῆς ὑψητρίας, τὴν ἐδολοφόνησε μὲ μεγάλην γενναϊότητα ἐπ' αὐτῆ καὶ μόνῃ τῇ ὑποψίᾳ καὶ ἔπαιλεν εἰς τὸν ἄνδρα της τὴν κεφαλὴν τοῦ θύματος.

— Καὶ τί ἔκαμαν τὴν ἐρασίαν αὐτὴν κόμησαν;

— Ἦτο γυνὴ καὶ εὐγενής· ἠκέσθησαν λοιπὸν περιόρισαντες· αὐτὴν ἐδῶ· εἰς αὐτὴν τὴν κάμαραν ἐγαύθη ἐπὶ εἰκοσὶν ἔτη τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἐκδικήσεως, ἐὰν ἡ ἐκδικήσις ἦναι εὐχαρίστησις καὶ ἐὰν περηγήσῃ διὰ τὴν στέρησιν τῆς ἀγάπης.

— Ἐλπίζω, εἶπα γελῶν, ὅτι δὲν ἐπανέρχεται ποτέ.

— Ὅχι, ὑπέλαβεν ὁ οἰκοδεσπότης, μείνετε ἡσυχος. Εἰς τὸ καταφύγιον πτωχῶν ἐφημέριος δὲν ὑπάρχει θέσις διὰ τὰ πάθη ἐκείνα τῶν ὠραίων γυναικῶν τοῦ τύτου καιροῦ· κοιμήθητε ἐν εἰρήνῃ, ὁ Θεὸς μεθ' ὑμῶν.

Μείναι μόνος παρετήρησα τὸ δωμάτιόν μου ἦτο διασκευασμένον κατὰ τὴν ἰταλικὴν τῶρον, δηλαδὴ ἀπλοῦστατα. Μεγάλοι τοῖχοι ἀσπρισμένοι δι' ἀσβέστου καὶ περιβεβλημένοι δι' ἀραβικῶν κοσμημάτων, μερικὰ πολυθρόναι ἐκ ψιφίου, εἰς μικρὸς βενετικὸς καθρέπτης, συνεικρότων ὅλον τὸν στολισμὸν της. Ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἐκείνῃ ὑψῶτο μεγαλοπρεπῶς μεμονωμένη κλίνη, ἐξ ἐκείνων αἰτινες δὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὴν Ἰαλλίαν ἀπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ', κλίνη ὑποῦ δλόκληρος· οἰκογένεια δύναται νὰ πλαγιάσῃ ἀνέτως. Ἦ μόνη δυσκολία ἦτο ν' ἀναβῆ τις χωρὶς κλίμακας, διότι ἦτο ὅσον πλατεῖα τόσον καὶ ὑψηλὴ καὶ ἐπεσφύρευαν ἀσυλλογίστως ἐπ' αὐτῆς μέγιστα ἀραβοσίτινα στρώματα. Βαθηθόμενος ὑπὸ θρονίου κατάρθρωσα ν' ἀναβῆ ἐπὶ τῆς ἀπαράντου ταύτης κλίνης·

ἐπλαγίασα μετ' ἀγαλλιάσεως, καὶ μὲν ὀλίγον κουρασμένος, ἀλλ' εὐτυχῆς διὰ τὴν καλῶς δαπανηθεῖσαν ἡμέραν μου. Μόλις δὲ πλαγιάσας ἀπεκοιμήθην ὑπὸν βαθῶν εἰς μόνους τοὺς κυνηγούς, τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς περιηγητὰς γνωστῶν.

B'.

Δὲν εἰξέερχο πρὸ πόσης ὥρας ἐκοιμώμην ὅτε εὐρέθην εἰς τὴν κατάστασιν ἐκείνην ἣτις οὔτε ἀγρυπνία οὔτε ὑπνος εἶναι καὶ ὅπου καὶ τοὶ ὄνειρευόμενοι ἔχει γινῶσιν τοῦ ὄνειρου σου. Ἦμην ἐν Ἰσπανίᾳ εἰς Γρενάδαν κατὰ τὰς ὠραιοτέρας ἡμέρας τῆς νεότητός μου, καὶ ἤκουα τὴν μελωδίαν τὴν ὁποίαν ἐραστῆς τις τετυλιγμένος ἐν τῷ μανθῶα του ἐμινύριζεν εἰς τὰς κηκλίδας, αἰτινες τὸν ἐχώριζον ἀπὸ τῆς ἀπανθρώπου του φίλης. Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἀνεγνώριζα τὰς βραδείας φωνάς, τὸν θρηνηθῆ ἦχον καὶ αὐτὰς τὰς λέξεις αἰτινες μὲ εἶχον μαγεύσει ἐν Γρενάδᾳ, ὅτε μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐξυπνισθεὶς ὑπὸ ἀληθοῦς κρότου ἐνόησα ὅτι ἦμην εἰς Ἰταλίαν καὶ ὅτι ἐτραγῶδου παρὰ τὴν οἰκίαν.

Ἠνδίασας ἀπὸ τῆς κλίνης ἐφθασα εἰς τὸ ἔδαφος χωρὶς νὰ συμβῆ δυστύχημα, καὶ εὐρῶν μετ' ὀλίγον τὸ παράθυρον τὸ ἦνοιξα. Ἦ νύξ ἦτο σιωπηλὴ καὶ ἡ σελήνη κεκαλυμμένη ὑπὸ μεγάλου νέφους τοῦ ὁποίου μόνον οἱ κροσσὸι ἦσαν περιάργυροι. Ἔπειτα τὸ οὐδ' ἡχοῦ ἀνδρῶν ὑπέψαλλε καὶ ἐτελείου ἐπωδὴν τῆς ὁποίας δὲν διέκρινα τὰς λέξεις. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ χροῦ ἀόρατος χεὶρ ἐπαίξεν εὐκόλως πρόσῃμα (il-tournele) ἐπὶ βιολίον· ἔπειτα φωνὴ ὑψήφου, φωνὴ καθαρά καὶ ἄξεια, ἐτραγῶδησε τοὺς ἐξῆς στίχους, ἐκ τῶν ὁποίων οὐδὲ λέξις μὲ διέφυγε.

Dormi speranza mia, dormi speranza;

Dormi speranza mia, riposa e pensa.

Siamo pesati alla stessa bilancia,

Fra me e te c'è poca differenza.

Se lo potessi aver nel mio core,

Oh! che dolcezza il tuo sguardo d'amore!

Se lo potessi aver nel mio petto,

Oh! che dolcezza! il tuo sguardo diletto!

Δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ εἶπω πόση ἀφέλεια καὶ πόση πρωτοτυπία περιείχοντο εἰς τὸ δημοτικὸν τοῦτο ᾠσμῶν ὅσοι γνωρίζουσι τὰς μελωδίας τοῦ Gordigiani δύναται νὰ τὸ ἐνοήσῃσι· διότι ὁ συγγραφεὺς εἶναι Τοσκάνος καὶ πολλάκις ἔγραψε μόνον ἐπιτηδείως ὅ,τι ἤκουσε τὴν νύκτα εἰς τὰς ἐξοχὰς τῆς ἱστορίας. Ἀλλ' ὅ,τι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκφράσῃ τις, εἶναι ἡ μυστηριώδης γοητεία τῆς ἐρωτικῆς ἐκείνης φωνῆς, τὸ μίγμα ἐκείνο γλυκύτητος, λύπης καὶ πάθους, τὸ συγκινῶν τὰς καρδίας καὶ ἐλκύνον πε ἄκοντα. πρὸς τὸν ἄγνωστον ψάλτην. Δὲν ἤκουες τεχνίτην ἤκουες περισσότερο, ἤκουες ἄνδρα καὶ ἄνδρα πάσχοντα.

Ὅτε ἡ φωνὴ ἔπαυσε ὡς καὶ τὸ βιολίον, ὁ χορὸς ἐπανελάβε τὴν ἐπωδὴν, ἀνεγνώρισα δὲ ἦχον τὸν ὁποῖον εἶχον ἀκούσει ὀλίγας ἡμέρας πρότερον εἰς τοὺς δρόμους τῆς Σιένης·

Chi v' amera, ben mio! se non v' am' io?

Chi m' amera, se non mi amate voi? κτλ.

Πρὸς τίνα ἀπετείνετο ἡ νυκτερινὴ αὐτῆ συμφωνία; Εἰς τὴν οἰκίαν οὐδεμίαν γυναῖκα εἶδον εἰμὴ ἐπιστάτριάν τινα ὅσον οἶδοντε σεβασμίαν· καὶ ἀνήθως μετὰ τὰ πενήτηκοντα ἔτη δὲν κάμνει τις τοὺς ἐραστὰς νὰ ἀγρυπνοῦν. Ἦμην ἄρᾳ γε εἰς μαγευμένον παλάτιον; Ἠήπως ἀπετείνετο εἰς τὴν σικάντῆς κακῆς κομήσεως οἱ τρυφεροὶ ἐκεῖνοι ἦχοι, οἵτινες μὲ ἐπανεφέρουν εἰς τὸν καιρὸν τῶν ἀνιδῶν (troubadours); Ὁ ἐφημέριος μ' ἐκρυψε κἀνὲν μυστήριον; Ἐκρυψε πρὸς τὰ ἔξω προσπαθήσας, ἀλλ' εἰς μάτην, νὰ εἰσδύσῃ ὁ ὀφθαλμὸς μου εἰς τὸ σκότος, ὅτε αἴφνης παράθυρον ἦνοιξεν ἀποτόμως ὑπὲρ τὸ ἰδικόν μου.

— Gentimia! ἀνέκραξε φωνὴ ὄξεα καὶ τρέμουσα, πότε θὰ τελειώσῃ ἡ χάβρα σας, παληότουρκοι, δὲν ὄ' ἀφήσετε τοὺς τιμίους ἀνθρώπους νὰ κοιμηθοῦν;

— Μὴ θυμόνης, μὴ θυμόνης, μητέρα! ἀπεκρίθη φωνὴ τις. Ἐὰν ἡ νέα κοιμάται, εἰπέ τὴν δύο λέξεις διὰ νὰ ἐξυπνήσῃ· κοιμάται κἀνείς ποτὲ ὅταν ὁ ἀγαπητικὸς σου εἶναι ἐδῶ καὶ σὲ χαίρεται μὲ ἐν rispetto.

— Κρύψου, γρη῏, ἐφώνησε αὐθάδης τις, ὀέλομεν τὸ νέον τραντάφυλλον.

Οὐδεμίαν ἀπόκρισιν ἐδόθη· ἀλλὰ βοηθούμενος ὑπὸ ἀκτίνος τῆς σελήνης, εἶδον διερχομένην πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἀργυροειδῆ λάμψιν φέγγασαν ὡς ἡ ἀστραπή· ἔπειτα ἤκουσα τὸν κρότον ὕδατος καταπίπτοντος. Ἦ ἐπιμελήτρια ἀπεκρίνετο διὰ πεζοῦ λόγου εἰς τὴν ποιήσιν τοῦ ἐραστοῦ. Φωνὴ δὲ ἰλαρὰ ἀνήγειλεν αὐτῇ ὅτι ἡ ἐκδικήσις της ἀπέτυχεν· ἔθεν ἔκλεισε τὸ παράθυρόν της, νέας ἐξερευγομένη ὕβρεις καὶ ἀτελευτήτους ἀπειλὰς καὶ προουδομένη ὑπὸ εἰρωνικῶν εὐρῶν καὶ αὐθάδους γέλωτος.

Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐν τούτοις τὸ πᾶν ἐσίγησεν. ἀνέβην πάλιν εἰς τὴν κλίνην μου, ὑποπαγωμένος ὑπὸ τῆς δρόσου τῆς νυκτός καὶ ἐν ἀμηχανίᾳ. Εἶχα ἀκούσει τὸν δρόκοντα τοῦ οἰκήματος· ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει δρόκον χωρὶς χρυσοῦν μῆλον, δὲν ὑπάρχει ἐπιμελήτρια χωρὶς βασιλοπούλαν. Πῶς ν' ἀνακαλύψω τὸ μυστικόν; Αὐτὸ ἐσκεπτόμην μὴ δυνάμενος νὰ κοιμηθῶ, γυρίζων ὡς ὁ δῖος Ὀδυσσεὺς ἐπὶ τῶν βοσίων δερμάτων του, καὶ προξενῶν ὑπὸ τὸ σῶμά μου τριγμὸν τοῦ ἀραβοσίτου, ὅτε καθ' ἣν στιγμὴν ἀνεύρισκα τὸν ὑπνον, ἤκουσα τόνον κιθάρας· φωνὴ δὲ τραχεῖα καὶ βαρεῖα ἤρχισε νὰ ψάλλῃ τοὺς ἐξῆς στίχους.

Ἐὰν ἦμην κύριος τῆς καλλονῆς, ἐὰν ἦμην κύριος τῶν θησαυρῶν τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης, ἔλη μου ἡ ἐπιθυμία εἶναι

μου ἡ χαρὰ θὰ ἦτο νὰ σὲ στολίσω μ' αὐτά. Καὶ ἦθελα νὰ ἔχω εἰς τὴν ἐξουσίαν μου τὸν βῆδον, διὰ νὰ σὲ κλείσω τὰς πόδας σου, τὸ πορτογαλίον διὰ νὰ γλυκύνω τὰ δεινὰ σου. Καὶ ἂν μ' εἶδοντο οἱ οὐρανοὶ θὰ ὑπήγαγα εἰς τὸν παράδεισον νὰ σ' εὐρῶ θέσει πλησίον μου. Χωρὶς σοῦ δὲν θέλω τὸν παράδεισον. Τί θέλεις νὰ κάμω χωρὶς σοῦ;

Εἶναι βεβαίως λαμπρὸν πρᾶγμα μία νυκτερινὴ μελωδία καὶ δι' ἀπλοῦν παρατηρητῆν· δύο ἡμῶς εἶναι παρὰ πολλὰ διὰ ξένον κατάκοπον καὶ νυστάζοντα. Ἔσπε περιέμενα ἀνυπομένως ν' ἀνοιχθῆ τὸ παράθυρον καὶ νέος κρουὸς νὰ μ' ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὸν ἀδιάκριτον· ἀλλ' ὅλα ἔμειναν σιγῶντα· ἡ ἐπιμελήτρια ἐκοιμάτο· φοβούμαι μάλιστα μήπως καὶ ἦτο μαγευμένη.

Τὴν σιωπὴν αὐτὴν ἐξέλαβεν ὁ ψάλτης· ὡς ἐνθάβρουν καὶ ἤρχισε νὰ πλάττῃ τὴν κιθάραν του διὰ νὰ ἐξαναρχίσῃ.

Ἦ ὑπομονὴ μου ἐξητηθήθη τότε. Δὲν ἐνόουν τί περισσότερο ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ ἀκόμη εἰς τὴν φίλην του ὁ διαθέσας εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ τὸν κόσμον καὶ τὸν βῆδον καὶ τὸν παράδεισον· ἔπειτα, νὰ τὸ δολογῶ, μὲ εἶχε καταλάβει ἀντιπάθεια πρὸς τὸν ψάλλοντα. Ἦτο βαθύφρονος καὶ εἰς τὸ θέατρον, τὸ ὅποιον, ὡς λέγουσιν, εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς κοινωνίας, εἶδα πάντοτε ὅτι ὁ βαθύφρονος εἶναι ἡ τέρας ἡ τύραννος. Ὅλας τὰς κακίας εἰμπορεῖ τις νὰ περιμένῃ ἀπὸ ἄνθρωπον τοῦ ὁποίου ἡ φωνὴ καταβαίνει εἰς τὸ γαί. Ἄλλως τε ἦτο φανερόν ὅτι ἡ γοητὴ ἦτο συνέννοχος καὶ ὅτι ὑπῆρχε νέα ἠρώτις αἰσχυρῶς οὐσιαζομένη.

« Ἦλθεν ἡ ὥρα, ἔλεγεν κατ' ἐμαυτὸν, νὰ παραστήσω τὸν Δὸν Κισῶτον, ἐκδικούμενος τὴν ἀθωότητα καὶ τὴν ὠραιότητα, σώζων δ' ἐνταῦτῃ τὴν ἐπιλοιπὸν μου νύκτα. »

Ἦ ἐπιμελήτρια μ' εἶχε διδάξει πῶς ἀποτρέπονται καὶ ἐκδιώκονται οἱ ἐρωτικοὶ δαίμονες καὶ εἶχα παρατηρημένην μεγάλην λάγυρον εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ διαματίου· ἦνοιξα σιγᾶ τὸ παράθυρον καὶ λαθῶν ἀμφοῖν χερσὶν τὴν μαγικὴν λάγυρον, ἐξασφενδόνισα τὸ ὕδωρ ὀλόκληρον.

Καὶ δὲν τὸ ἤκουσα μὲν πίπτον, ἀλλὰ τρομερὰ ὕβρις μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ἡ μαγεία εἶχεν ἐπιτύχει. Βεβαίως τὸ ὄργανον θὰ ἐβράχῃ. Ἦσυχος καὶ εὐχαριστημένος ἐπανῆλθον εἰς τὸ στρώμά μου καὶ τῶρα πλέον μοὶ ἐπετράπη νὰ κοιμηθῶ μέχρι οὗ ἡ φωνὴ τοῦ ἀλέκτορος καὶ αἱ πρῶται τοῦ ἡλίου ἀκτίνες μὲ εἰδοποίησαν ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ σηκωθῶ.

(Ἐπεται συνέχεια.)

ΠΟΡΚΑΛΑ

—οοο—

—Ψυχός έπαισθητόν, ίδού τό πρώτον και σημαντικώτατον νέον.—Έπειτα;—Έπειτα... γλυκός και τρώσιμος καιρός... γιών εις τόν Ίμνητόν, εις τήν Πεντέλην και εις όλα τα περιτειχίζοντα τάς Αθήνας όρη.—Τί; αυτά μόνον έχεις να αναγγείλεις σήμερα;—Περιμένε δά! καθαρός ουρανός, λαμπρός ήλιος και νέα σελήνη, ήτις σήμερα είναι πλέον πανσέληνος.—Αυτά όλίγον μ' ενδιαφέρουσιν.—Αν θέλεις άλλα, άκουσε. Οί πληρεξούσιοι του έθνους, άμα ιδόντες τόν καλόν καιρόν, έσπευσαν να κλεισθώσιν εις τήν εκ του προχείρου έπισκευασθεισαν αποθήκην του δια τήν οικοδομήν του βουλευτηρίου ύλικού. Είναι δε ή αποθήκη αυτή εκ του είδους; εκείνων τών οικοδομών τών καλουμένων μικροκαρπίων, και άμφιβάλλω άν εκτίσθη κατά τούς κανόνας τής άρυστικής, ως μη παρευθείς εις τήν έναρξιν τών συνεδριάσεων, όπου ήτο άπειρον πλήθος. Ηιστάω όμως ότι επέτυχεν ύσον και ή αναβάθρα του Βαρβακείου, ή αναγκάζουσα τούς μαθητάς ν' αναβάνωσιν άνα δύο.—Όλίγον με μέλει δια τήν αναβάθραν του Βαρβακείου; καλλίτερον ή ήτο ν' αναμασώσθης εκ νέου περί τών καταθεθέντων τών άττικων οδών, όπου βυθίζεσαι ολόκληρος εις τήν λάσπην. Η δόξη Αδριανού, άπό του στρατώνος μέχρι του Αγίου Φιλίππου, κατέστη αδιάβατον έλος και μετ' ου πολύ ο' αναγκασθώμεν να τό αποξηράνωμεν όπως τήν Κοπκήδα. Η δε άτελεύτητος δόξη Σόλωνος παρέχει ου μικράς δυσχερείας, άνωφερείας και κωφερείας εις σχήμα κυμάτων. Η κωρυφή τών πέτρων τής Νοσοδόγου Πηγής οικιών είναι εξακκολύθησις τής επιφανείας του άνω μέρους τής οδού, έφ' ου είναι εκτισμένη ή Νοσοδόγος Πηγή, ώστε μακρόθεν φαίνεται ότι μέλλεις μετ' όλίγον να περιπατήσης ως άλλος ύποβάτης, επί σταγών. Αλλά αυτά, άντι να τά είπης σύ, τά είπα πλέον έγώ... Αν είχες πνεύμα ή δικαίωσιν εις τούς άναγνώστας σου πώς εις τά προυπάρχοντα είδη γάμου προσετέθη και τέταρτον, πατριωτικής γάμου, πώς τό εις τόν μνηστόν προωρισμένον έργόχειρον δέν φθάνει πάντοτε εις χείρας του, πώς Συμπρωτοίς σαλεποπόλης δύναται να ψηφηφορήτη άντι Θρακός γαλλιάς...—Εν τούτοις ελλησμώνησες τό κυριώτερον... τά δώρα τής πρώτης του έτους.—Ό,τι ήρχοντο εις τά χείλη μου. Αί λοιπόν.—Δώρο και εις τά χείλη σου ή ήλθον και εις τάς χείρας και εις τά θυλάκια' αλλά δέν συλλογίζεται και τάς παλιπώρους και πτωχάς οικογενείας;—Εν ή ου ήδύνη; τήν γευσίν σου δια πεπηγμένων καστώνων και πικρών τραγημάτων (bonbons fondants) του Παυ-

λίδου πότε έγινε εν Αθήναις, εν πρωτεύουση 50,000 κατοίκων, πότε έγινε, λέγω, έρκνος ύπερ τών πτωχών πότε λαχείον, πότε πώλησις ύπερ τών γυμνών και άνοδητόν, πότε παράστασις Οεατρική, πότε συνήθησαν αί ιδιωτικάς δυνάμεις, ύπερ τών άναξιοπαθούντων; πότε; Καταβίβασε τόν τόνον και ού έχρη; τήν άπόκρισιν... Ποτέ! Και όμως εις πόσας ματαιάς δαπάνας δαπανώμεθα άνδρες τε και γυναίκες! αί γυναίκες μάλιστα!—Εν άνθος άν έστέρει τόν πέτασόν της εκάστη κυρία, αυτή μόνον ή ήφαινετο όλιγώτερον έσχημος, ή συνηθροίζετο δε άξιον λόγου ποσόν δια του όποιου ή άθερμαίνοντο και ή άφαιμίζοντο πολλοί δυστυχείς οικογένεια. Η και άς μη στερηθή του άνθους, άς έργασθή όλίγον ύπερ τών πτωχών. Αν πενήτηκοντα κυρία κεντήσωσιν άπό έν έργόχειρον, εύθως δια λαχείου συναθροίζουσι τουλάχιστον χιλίας δραχμάς. Πόσω δε πλειότερας δια πωλήσεως; Συνέρχονται έντε έξ κυρία και αποφασίζουσι να ενεργήσωσι πώλησιν ύπερ τών πτωχών και αυται μόνον μετά τών φίλων είτε ζωγραφούσιν, είτε κεντούσιν, είτε πλέκουσιν, είτε ράπτουσί τι, παρά δε τών εμπόρων αγοράζουσιν ή εις μετριώτερον τιμήν, άν ό έμπορος τύχη φιλελεήμων, ή εις τήν αληθή... συνήθη δηλαδή τιμήν. Και εις μόν τά ίδια έπαυτών έργα έρίζουσι μεγάλην τιμήν εις τά αγορασθέντα διπλάσιαν. Έπειτα έρίζουσι αΐθουσαν τινα ή κήπον, όπου εκάστη Κυρία, ενώπιον τραπέζης καθημένη, πωλεί ως αληθής έμπορος εις τούς εισερχομένους, δια προσκλήσεων και άγγελιδιών ειδοποιηθέντας, ήτι άν θέλωσιν. Οί καθολικοί και οί διαμαρτυρούμενοι τοιαύτας πωλήσεις καθ' ήμέραν ενεργούσιν εις τάς ίδίαις αυτών πατρίδας, ου μόνον ύπερ τών πτωχών αλλά και ύπερ τών σχολείων αυτών. Ημείς δε οί τήν μόνην αληθινήν έρθόδοξον Ορησκείαν πρεσβεύοντες, πάσον εύκολα λησμονούμεν τό θεϊον ρητόν: «ό έλεων πτωχόν δανείζει θεός.» Η μήπως δια μόνης τής άτάκτου εις τάς εκκλησίας φοιτήσεως και τής αλωνίου του πλοσίον κακολογίας έλπίζωμεν ότι ή κληρονομήσωμεν τήν αιώνιον βασιλείαν; Είς τούς παρ' ήμων περιπαζόμενους πολλούς φράγκους, ή μουσική, ή χορός και έν γένει όλα τά δώρα δια τών όποιων έπροίκεσιν ήμείς ό θεός χρησιμεύουσιν εις δόξαν και τιμήν αυτού του θεού και πώς άλλως δύναμεθα να ευχαριστήσωμεν τώ θεώ, ειμή άγαθή έργα πράττοντες;—Βλέπω ότι έχεις όρεξιν να μετασχηματίσης τά παικίλια εις διδασχόν' σε συμβουλεύω λοιπόν προς τό συμφέρον σου να μη άποκομίζης κατ' αυτόν τόν τρόπον τούς συνδρομητάς τής Παρδώρας' τουτο μόνον δύνασαι να προσθέσης άφύθως, ότι και εις αυτήν τήν Κωνσταντινούπολιν συνεστήθησαν πρό έτους περίπου φιλική Ορεικική έταιρία, χάρις εις τήν εύσεβή πρόνοιαν τής Κυρίας Λουκίας Καραθεοδωρή και τών αξίων αυτης

θυγατέραν, και ου μόνον εις Κωνσταντινούπολιν αλλά και εν Χαλκηδόνι και Χάλκη. Όπως δήποτε όμως άφες σήμερα αυτό τό αντικείμενον, διότι αι τελευταίαι του Δεκεμβρίου ήμέραι είναι μόν ήμέραι ματαιάς δια τούς μεταλαμβάνοντας τά Χριστούγεννα, αλλά μάλλον ήμέραι ευθυμίας και δώρων, και βεβαίως ή διδασχή σου και τοι σοφή δέν είναι εκ τών άρεστοτάτων.—Και μήπως τά άλλα δώρα είναι άρεστά; κατ' έμέ δωρεά και αγοραπωλησία ή ανταλλαγή είναι εν και τό αυτό' διότι ό δίδων δώρον, ως επί τό πλείστον λαμβάνει άλλο παρά του λαβόντος και συνήθως, ό λαβών πρώτος, αναγκάζεται να δώση εις τόν δόντα ακριβώτερον εκείνου δώρον. Έστε ουδέν ύπάρχει φορτικώτερον του δώρου πράγμα. Μόνα τά δώρα γερόντων προς παιδάς, γονέων προς τέκνα είναι αληθή δώρα' και πάλιν όμως ζητείται άμοιβή, ή κατ' τά μαθήματα έπιμέλεια, άμοιβή πολλάκις δύσκολος. Όθεν συνήθως τά δώρα αυτά είναι βιβλία. Αλλά εν Ελλάδα δυσκόλως εύρίσκει τις παιδικά βιβλία και αναγκάζονται οί γονείς ν' αγοράζωσιν άγγλικά ή γαλλικά, τά όποια οί παιδες ως επί τό πλείστον δέν εννοούσιν. Έφέτος μόνον δύναται τις να δώση τοιαύτον έλληνικόν δώρον τήν Φιλίατοργιστήν μητέρα, συγγραμμάτων πρό τινος εκδιδόμενον και απαρτίζον ήδη ή οικιωτάτον τόμον.

Ενθυμηθήτε τάς πλαταγάς τής παρελθούσης αΐ. Ιανουαρίου. Έφέτος βεβουλισμένοι έλοι εις τά πολιτικά, εις όνειρα, έλπίδας και προσδοκίας άμφιβάλλω άν ο' ακούσωμεν τόσην ευθυμίαν. Άλλως τε πολλοί κυρία και ουκ όλίγοι κήριοι φοβούνται τώρα τούς νεκτερινούς περιπάτους, άν και οί εθνοφύλακες φυλάττομεν κάλλιστα κατ' έσπεραν ως και οί αστυνομικοί κλητήρες' διότι γίνονται μόν τινες βίαιαι άπαγωγαι, γίνονται δε και μικρά που και που άτακτήματα. Αλλά πρώτον, τάς άπαγωγάς εις τάς χείρας τών γυναικων έγκυται να τάς καταστήσωσιν άπό βιαίων εκουσίας έπειτα άς μιμηθώσιν αι μόν τάς άγγλίδας, οί δε τούς άγγλους. Εν Λονδίνω πρό τινος καιρού αί γυναίκες έξέρχονται ώπλισμένοι δια σιρίστρας άργυράς, αναγκάις προς είδοποίησιν τών αστυνομικών κλητήρων. Τό άθυρμάτιον τουτο έπλούτισε τήν σήμερα πολλούς χρυσοχούς, καταστάν στολίδιον του σурμού ως τά βραχιόνια, τά δακτυλίδια, αί πόρπαι κτλ. Ο δε κίνδυνος είναι ό του πνιγμού, διότι ύπάρχει εν Λονδίνω έταιρία πνικτών τω όντι έπίφοδος. Δια δε τούς δειλοτέρους τών άνδρων κατασκευάσθησαν λαϊμαδέται και χειρόκτια άκιδωτά (armés de pointes), χειρόκτια μολυβδωτά, πλην τών revolver και άλλων άμυντικών και έπιθετικών όπλων.

Και όμως αί Κυρία δέν έφοβήθησαν καλώς ποιούσαι να ύπάγωσιν εις τόν δια τήν αΐ. του έτους (ν. ε.) χορόν του Γάλλου πρέσβους, όπου δέν έλειπον και Α-

χαίδες ουκέτ' άχαιοι και όπου έχόρευσαν μέχρι τής ζωας μετά τό μεσονύκτιον παικιζούσης τής μουσικής τής εν Πειραιεί γαλλικής ναυαρχίδος' έπέστρεψαν δε ήσυχοι και άνενοχλητοι χάρις εις τάς δικαίως προφυλάξεις τής αρχής και εις τάς μεγάλας, πολλές και έπίππους περιπάτους. Πρό τής δευτέρας αυτης συναναστροφής του πρέσβους τής Γαλλίας ήτοι τήν παρελθούσαν τρίτην είχε δοθή υπό του άγγλου πρέσβους γεύμα τή Κ. Elliot, όπου πλην τών διπλωματών όλίγαί άλλαι οικογένεια παρήσαν.

- Τάκ, τάκ.
- Τίς εί;
- Τυπογράφος.
- Δέν έτελείωσα.
- Αλλά τό φύλλον πρέπει να τελειώση άπόψε.
- Αί λοιπόν, πάρε ό,τι έχω.

Σ.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.

4 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1863.

—οοο—

Η Παρδώρα ουτε έτάχθη επί δεκατριών ουτε σήμερα τάσσεται μετά τών φιλοπολέμων ή έμπολέμων όργάνων του περιοδικού τύπου. Και τοι έχουσα ίδίαν γνώμην, καταδίδωξεν όμως άπαρέγκλιτος τόν φιλολογικόν αυτης εκλεκτισμόν, χαίρουσα μόν ότι αναβρίπτει ειρηνικώς τόν γαλήνιον έρωτα τής προόδου, άποφεύγουσα δε να εξαπτη τά πάθη δια ήστορικων άποστροφών και φλογερών ύποτυπώσεων. Επικρίνουσα τά εκδιδόμενα συγγραμματα απέσχεν εύλαβώς πάσης προσωπικής έπιθέσεως, και μετ' εύσημοσύνης εξήλεγε τά κατ' αυτήν ήμαρτημένα. Αλλά και λοιδορητίσα «εσκόπευσεν ακριβώς μή τι αυτη πέπρακται τής λοιδορίας άξιον' πεισθείσα δε ότι ου πέπρακται, κωπόν και άνεμον τήν λοιδορίαν ένόμισε.» Διά και να καυχθή τολμᾶ μετά του Γάλλου ποιητού ότι

«aucun fiel n'a jamais empoisonné sa plume.»

Αλλά ή άδικαίωτος αυτη, ως κακοζήλιος λέγεται και κακοζήλοτερον ενεργείται σήμερα, δέν φθάνει μέχρις αναληψίας περί τών καιριωτάτων γεγονότων τής κατ' ήμᾶς Ιστορίας' διότι έμφυτον έχουσα και αυτη τό αισθημα τής ίδίας συντηρήσεως, σφίλει να μεριμνή περί τών μεγάλων συμφερόνων τής κοινωνικής τάξεως. Και ότε βομβούσι περί αυτην άλαγαμοί άναστατώσεων, ότε τό έδαφος σείεται υπό τούς πόδας αυτης ή κυματίζεται λαβρός ή σημαία τής διχοστασίας, σκιρτά ή θορυβείται, ένθου-

σιξ ἢ ἀγανακτεῖ, καὶ εἰ καὶ φιλήσυχος ἀγωνίζεται ἢ ἀναχαίτησιν τὴν ἑλληνικὴν αὐτῆς φωνὴν, μήποτε συμμινυομένη μετὰ τῶν πολλῶν ἑλλίων, ἐπαυξήσῃ τὴν βιβυλωνίαν τῶν δοξασίων, τῶν προτάσεων, τῶν ἀξιώσεων καὶ τῶν συμβουλῶν.

Ἐὰν ἄρα ἐνδίδουσα εἰς τὰς πολλὰς καὶ ἀλλεπαλλήλους αἰτήσεις τῶν μακρὰν τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος ἀναγνωστῶν αὐτῆς ἐπιχειρῇ τὴν δημοσίευσιν εἰδήσεων, θέλει φροντίσει νὰ μὴ ἐπιφέρῃ ἰδίᾳ κρίσεις, ἢ ἐπιφέρουσα νὰ διατυπῶι αὐτὰς ὅσον ἔνεστιν ἀπαθεῖς. Ἀλλὰ καὶ « τὰς ἐκ πάθους τινὸς ἢ πολιτικῆς ἀνάγκης ἐπιτρεχούσας καὶ πράξεις ἀμαρτίας καὶ κῆρας, ἐλλείμματα μᾶλλον ἀρετῆς τινος ἢ κακίας πονηρούμετα νομίζουσα, οὐ πᾶν προθύμως ἐναποσημανεῖ τῇ ἱστορίᾳ καὶ περιττῶς ». Τὴν συζήτησιν καὶ τὴν πάλιν ἀποφοῦγει ὑποχωροῦσα εἰς τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος ἐφημεριδογράφους, ἀπὸ τῆς φιλοπατρίδος γραφίδος τῶν ὁποίων ἐξήχηται τῆς οἰκουμένης ἢ διατάραξις ἢ ἡ εἰρήνη.

Ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Ἀγγλίας Κ. Ἐλλιοτ ἐλλθὼν εἰς Ἀθήνας, ἐβεβραίωνεν ὅτι ὁ μὲν ἡγεμονόπαις Ἀλφρέδος δὲν δέχεται τὸ στέμμα τῆς Ἑλλάδος, ἢ δὲ ἀγγλικὴ κυβέρνησις θέλει προθύμως χρηρηγήσει πᾶσαν συνδρομὴν πρὸς εὐδαιμόνιον ἀποκατάστασιν τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων. Προσέθετο δὲ ὅτι ἡ Ἀγγλία παραχωρεῖ καὶ τὰς ἐπτὰ νήσους τοῦ Ἰονίου Κράτους, ἐν ἡ Ἑλλάς τηρήσῃ, ὡς καὶ μέχρι τοῦδε, τὸ αὐτὸ εἶδος τῆς Κυβερνήσεως, ἣτοι συνταγματικὴν μοναρχίαν. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην διακοίνωσιν δὲν ἀπεθάρρυνθη τὸ κοινόν· ὄθεν οὐ μόνον ἐπανέλαβε πνευματικώτερον τὰς διαδηλώσεις, ἀλλὰ καὶ φρονεῖ ὅτι μετὰ τὴν διαλυτὴν τῶν ψήφων, πρέπει νὰ σταλῇ πρεσβεία εἰς Ἀγγλίαν κομίζουσα τὴν εἰδησιν τῆς ἀναγορεύσεως.

Ἐἰς ἄριστον ἡγεμόνα τῆς Ἑλλάδος προτείνει ἡ Ἀγγλία, τῇ συναινέσει καὶ τῶν ἄλλων δύο Δυνάμεων, τὸν πατέρα τοῦ Βασιλέως τῆς Πορτογαλλίας Φερδινάνδου, ἀντιβασιλεύσαντα ἄλλοτε ἐν Λισαβόνῃ, καὶ καλῶς κυβερνήσαντα. Λέγεται δὲ χρηστὸς βασιλεὺς, διότι καὶ υἱὸς καὶ σύζυγος καὶ πατήρ χρηστὸς ὑπῆρξε· χῆρος δὲ ὦν καὶ μὴ ἔχων κληρονόμους πλὴν τοῦ ἀνωτέρου βασιλέως, θέλει ἀναγκασθῆναι νὰ ἔλθῃ εἰς δευτέρου γάμου εἴποτε ἀναβῆναι εἰς τὸν ἑλληνικὸν θρόνον. Ἦν τοσοῦτον διεδόθη ὅτι δὲν ἐπιθυμῆναι νὰ βασιλεύσῃ. Ἀλλὰ καὶ ἄνευ τῆς φήμης αὐτῆς ἢ πρώτασις δὲν εὐρεν ὑποδοχὴν. Τινὲς μάλιστα δοξάζουσιν ὅτι τοῦ Ἀλφρέδου μὴ δεχομένου, προτιμητέα ἢ δημοκρατία. Τοῦτο φέρει κατὰ νοῦν ὅτι « πρὸς τὸν ἀξιοῦντα δημοκρατίαν ποιεῖν, » ἀπεκρίθη ποτὲ ὁ νομοθέτης τῆς

Σπάρτης· « Σὺ γὰρ, ἔφη, πρῶτος ἐν τῇ οἰκίᾳ σου ποίησον δημοκρατίαν. » Ἀλλ' εἶχεν οἰκίαν ὁ ἀξίων δημοκρατίαν; τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἐρωτήσῃ πρὸ τῆς ἀποκρίσεως ὁ Λυκούργος.

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐθνοφυλακῆς παρητήθη, διαφωνῶν, ὡς λέγεται, πρὸς τὴν κυβέρνησιν κατηργήθη δὲ ἡ θέσις αὐτοῦ.

Ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἐνδρῦθη μὲν τὴν 10 τοῦ λήξαντος, διὰ τὴν ἀπουσίαν ὕμως πολλῶν πληρεξουσίων συνεκροτήθη μετὰ τινὰς ἡμέρας. Αἱ κατὰ τὰς πρώτας συνεδριάσεις πράξεις αὐτῆς τιμῶσι τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους, διότι ἀπεβλήθησαν τινες παράνομως ἐκλεχθέντες.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

1830

ΛΑΤΣΙΔΙΜΙΤΟΣ ΘΩΡΑΞ. — Ὁ Ναπολέον συνείθισε νὰ φορῇ ὑπὸ τὰ ἐνδύματά του ἀλυσιδωτὸν θώρακα τὸν ὁποῖον σπανίως ἀπεδύετο.

Μέλλων ν' ἀναχωρήσῃ εἰς Βέλγιον, ἔκρινε καλὸν οὐδένα τρόπον νὰ παραλείψῃ ὅπως ἀποφύγῃ τοὺς κινδύνους, δι' ὧν τὸν ἠπειλεῖ ἡ συμμαχία τῆς Εὐρώπης ἐλοκλήρου.

Μεταπέμφατο λοιπὸν ἐπιτήδειόν τινα ἐργάτην, τοῦ ὁποῖου ἤκουσεν ἐπαινουμένην τὴν ἱκανότητα, καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ἂν ἦτο ἄξιος νὰ κατασκευάσῃ θώρακα ἀλυσιδωτὸν ἀρκετὰ ἰσχυρόν, ὥστε ν' ἀντέχῃ εἰς παντὸς εἶδους ὕπλα. Κατανεύσαντος δὲ τοῦ ἐργάτου, ὁ Ναπολέον ἠρώτησε τὴν τιμὴν, ἣτις ὤρισθη εἰς 18,000 φράγκων.

Τὴν τεταγμένην ἡμέραν ὁ ἐργάτης φέρει τὸν θώρακα. Ὁ δὲ Βοναπάρτης, ἀντὶ νὰ τὴν δοκιμάσῃ, ἐξετάζει αὐτὸν ταχέως καὶ προστάσσει εἰς τὸν ἐργάτην νὰ τὸν ἐνδύσῃ· τοῦτου δὲ γενομένου, λαμβάνει δύο πιστόλια. « Ἄς ἰδῶμεν, λέγει, ἂν ὁ θώραξ αὐτὸς ἦναι ἀσφαλῆς, ὡς ὑπεσχέθη, » καὶ πυροβολεῖ κατὰ τῆς καρδίας· ὁ θώραξ ἀντέχει. — « Ἰύρισε. » Ἡ δευτέρα σφαῖρα προσβάλλει τὴν βράχιον ἄνευ βλάβης.

Ὁ ταλαίπωρος ἐργάτης ἡμιθανὴς ὑπὸ φόβου ἐνόμιζεν ὅτι ἐτελείωσεν ἡ δοκιμασία, καὶ δικαίως· ἀλλ' ὁ Ναπολέον ὀπλιζέται διὰ κυνηγετικῆς πυροβόλου καὶ πυροβολεῖ πρῶτον μὲν κατὰ τοῦ στομάχου, ἔπειτα δὲ καὶ κατὰ τῶν ἰμῶν τοῦ μάρτυρος· εὐτυχῶς ὁ θώραξ μένει ἀκέραιος καὶ προστατεύει τὸν τεχνουργήσαντα κατὰ τῆς σκληρᾶς καὶ παραδόξου δοκιμασίας.

« Πόσα σὲ χρεωστοῦνται; ἠρώτησε τότε ὁ αὐτοκράτωρ. — 18,000 φρ., ἐψιθόρισεν ὁ δυστυχὴς ἐργάτης λειποθυμῶν. — Δότε τῷ 30,000. »